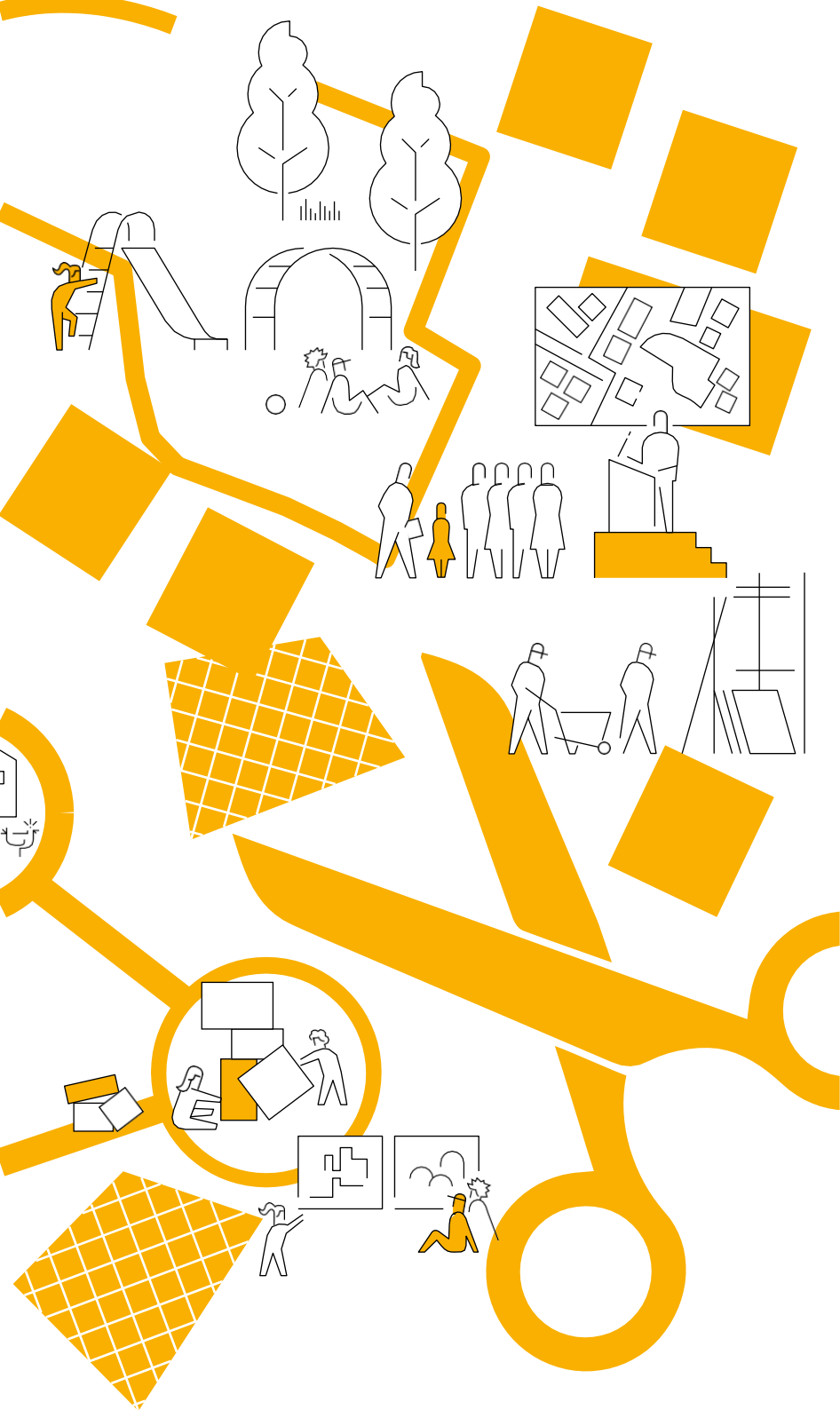

Baukultur potřebuje vzdělávání!

Příručka

Baukultur potřebuje
vzdělávání!
Příručka

- 4 Rozvíjet působení
Reiner Nagel

- 16 Základní aktivita pro baukultur

- 21 Co je vzdělávání v oblasti baukultur?

- 29 Škola jako místo vzdělávání v baukultur

- 44 Úspěšné způsoby vzdělávání v baukultur

Mnoho způsobů, jeden cíl:
Kvalitu vytváříme společně

- Architektura dělá školu
- [Partnerství v oblasti vzdělávání](#)
- Školní program "denkmal aktiv"
- Mladé ruce pro staré zdi
- [Učit se od mistrů](#)
- Mládež, architektura a město
- Soutěž začínajících stavebních inženýrů
- [Ceny a soutěže](#)
- (Postavený) svět pro muzeum!

76 **Vzdělávání v baukultur vytváří volný prostor**

- Prostorová laboratoř pro občany v Neunburg vorm Wald
→ [Prostorové laboratoře](#)
- Vyrazte do parku a připojte se ve Weinstadt
→ [Mezioborová spolupráce](#)
- Spolupráce v obci pro spravedlivé vzdělávací příležitosti
→ [Participace](#)
- Hravé plánování pomocí hry "Školní vize"

92

Budovy pro vzdělávání - rozvíjet prostory s dětmi

- Objevení niky v Berlíně
→ [Škola prostoru](#)
- Škola zůstává v obci v Dettmannsdorf.
- Inkluzivní městský blok v Kolíně nad Rýnem

102

Vzdělávání v baukultur jinde → [Ideová a finanční podpora](#)

110

Pět doporučení pro opatření

Rozvíjet působení

Prostory formují lidi - lidé formují prostory. Tímto mottem upozorňuje Spolková nadace pro baukultur na interakci mezi vystavěným prostředím a těmi, kdo v něm a s ním žijí. Nejen tvorbou budov totiž my lidé utváříme existující místa. Vnímání těchto zastavěných obytných prostorů zase ovlivňuje náš pozitivní či negativní pohled na svět: prostředí má nevědomý vliv na naše náladění. Formuje nás prostřednictvím identitu utvářející městské krajiny nebo krajiny sídel a veřejných prostranství, v nichž lidé rádi tráví čas. Baukultur má tedy přímý, pozitivní vliv na kvalitu života.

Proč se jinak lidé ztotožňují s významnými stavbami ve svém okolí nebo podnikají dlouhé cesty za velkolepými městy a budovami?

Být ovlivňován a působit na okolí začíná už v dětství. Každý prostor, ať už jsou to čtyři stěny vlastního bytu nebo veřejná prostranství ve městě a na venkově, se již v útlém věku vpisuje do vzpomínek, pocitů a zkušeností. Působení na prostředí začíná také velmi brzy. Kdo by si nepamatoval, jak stavěl věže ze stavebních kostek a bavil se tím, že je zase bourá? Stavění a bourání, řád a chaos - objevené v tvůrčím procesu stavění. Později škola nabízí styčné body s tématy plánování a stavění v různých předmětech, s využitím technik kreslení nebo stavění modelů. Cesta k vlastní oblasti působení vzdělávání v baukultur v praxi je ještě dlouhá. Pokud se ptáme, proč se při překročení hranic do Skandinávie nebo Švýcarska často setkáváme s neporušenými a kvalitními obrazy sídel a měst, pak odpověď spočívá ve větším významu architektury a designu a v základech, které jsou pro to položeny ve školách a prostřednictvím vzdělávání. Včasné vnímání a dovednosti v oblasti navrhování mají dlouhodobě větší vliv na baukultur, ve slovech i činech. Podpora vzdělávání je proto důležitým úkolem Bundesstiftung Baukultur.

Tato příručka je určena pedagogům, ale i projektantům, stavitelům a zejména rodinám, které jsou důležitými, ne-li nejdůležitějšími partnery při výchově a odborném vedení mladých lidí. Chceme však také inspirovat dospělé, aby se zabývali baukultur, protože vystavené prostředí nás obklopuje přirozeně a neustále.

Kromě přehledného shrnutí základních informací se publikace zaměřuje na praktické části: Důraz je kladen na nejrůznější projekty a iniciativy, které se staly nepostradatelnými v každodenním životě školy i v mimoškolních oblastech. Sedmnáct příkladů vzdělávací praxe v oblasti baukultur z celého Německa zahrnuje vzdělávací iniciativy komor architektů i jednotlivých institucí, které svou radostí a nadšením z jimi připravených projektů prokázaly baukultur vynikající služby. V této brožuře jsou zpřístupněny jejich poznatky a shromážděné zkušenosti. Z této bilance vyplývají doporučení pro opatření, která by měla v budoucnu lépe ukotvit vzdělávání v oblasti baukultur jako důležitý základ pro utváření a spoluvytváření životního prostředí. Přestože se vzdělávací systémy spolkových zemí z hlediska svých struktur a požadavků značně liší, slouží zde uvedené příklady jako přenositelný a praktický zdroj inspirace.

Kromě toho je v ucelené formě vysvětleno osm podnětů, jejichž prostřednictvím lze zahájit projekty v oblasti vzdělávání v baukultur. Mají sloužit jako podnět k dalšímu rozvíjení pedagogicky účinného působení ve vzdělávání v baukultur nebo k diskusi o něm, nejsou však doslovným návodem.

Cílem příručky je upozornit na to, co již existuje a co je uplatnitelné, ale také na to, co je žádoucí. Je zřejmé, že cíle lepšího vzdělávání v oblasti baukultur lze dosáhnout pouze společným úsilím pedagogů, rodičů, profesních sdružení, řemeslníků a nakonec každého jednotlivce. Proto bychom se chtěli zaměřit na potřeby dětí, mládeže, ale i dospělých, aby se podíleli na utváření svého prostředí, a vyzýváme vás k účasti. Přeji nám společně co nejlepší výsledky při vzdělávání v baukultur!

Reiner Nagel

Předseda představenstva
Federální nadace pro baukultur

WORKING
WITH
WOODS

Základ pro baukultur

Každý den se samozřejmě pohybujeme po veřejných prostranstvích, trávíme čas v parcích, používáme cesty a ulice a zdržujeme se v budovách. Každý potřebuje místa k životu, k bydlení a k práci. Na plánování a výstavbě se přímo podílí také poměrně dost profesních skupin. V holistickém pojetí zahrnuje baukultur v podstatě každou lidskou činnost, která nejen utváří zastavěné prostředí, ale také se snaží podporovat sociální soudržnost, ekologickou udržitelnost a zdraví a pohodu všech. Proto by mělo být samozřejmostí zabývat se baukultur co nejintenzivněji a co nejdříve. Tak tomu však není.

Architektura, design, řemeslné a technické obory se ve školách stále příliš zřídka dostávají do vzdělávací praxe. Vzdělávání v oblasti baukultur na pomezí kulturního vzdělávání a vzdělávání pro udržitelný rozvoj se dosud objevovalo pouze okrajově. Společenský význam baukultur je podceňován. Potřebu jednat zde ukazují i odpovědi na otázku, jak nejlépe rozvíjet baukultur. Každý člověk bez ohledu na věk může ovlivnit přírodní a zastavěné prostředí. Všichni aktéři utvářejí, formují a využívají kolektivní dílo baukultur.

Stále více iniciativ, projektů a dobrovolníků si klade za cíl zvyšovat povědomí společnosti o vystavěném prostředí prostřednictvím vzdělávání. Protože když nejsou pevné základy, není pevný celý dům. Podíváme-li se na nejrůznější veřejné diskuse a odborné publikace z poslední doby, zdá se, že význam vzdělávání v oblasti baukultur se v současné době mění.

Mezi obyvatelstvem rozhodně existuje náklonnost k plánování a stavění. Téměř každý pátý člověk se během svého vzdělávání chtěl alespoň jednou věnovat profesi v tomto oboru. Pokud se podíváme na základní vzdělávání ve školách, pedagogické aktivity pro vzdělávání v baukultur probíhají sporadicky. Kromě toho existuje vynikající literatura pro děti a mládež k příslušným stěžejním tématům baukultur. Mnozí si ještě pamatují

obrazové karty *Alle Jahre wieder saust der Presslufthammer nieder (celé roky pracuje sbíječka)*. Sedm velkoformátových obrázků zachycuje stejnou část města v letech 1953 až 1972. Ilustrace ukazují dětem a v diskusi s nimi i jejich rodičům, jak se od 70. let 20. století měnilo životní prostředí s rostoucím zastavěním pozemků, a vybízejí k zamyšlení. Jako hlavní vzdělávací médium jsou tyto knihy určeny již velmi malým dětem a při hlasitém čtení významně podporují osvojování znalostí a jazyka.

Význam vzdělávání v baukultuře však často ještě není vnímán ve své skutečné důležitosti: jako základní úkol pro celou společnost. Je to důležité i pro bezpečné dospívání dětí a mládeže ve městě a na venkově. Zejména města v Německu se stále více stávají životním prostorem pro děti, mládež a rodiny. Většina mladých lidí již žije v malých, středních a velkých městech. Proto je výchova k vystavěnému prostředí nezbytnou součástí městské kultury.

Jak lze pro téma baukultury zjednat více pozornosti?

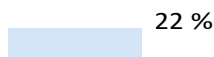
Společenský význam baukultury je podceňován.

Zdroj: Bundesstiftung Baukultur, průzkum Konventu 2018.

Podpora vzdělávání v baukultuře

Posílení baukultury zákony a nařízeními

více místních aktivit z podpůrné sítě

Uznat činnosti v oblasti baukultury za dobročinné.

Klasický politický lobbing

další

na úrovni konkrétních výukových a vzdělávacích aktivit pro děti, mládež a dospělé.

na úrovni plánování vzdělávacích služeb a programů prostřednictvím multiplikátorů a poskytovatelů vzdělávání v baukultuře

na národní a regionální úrovni prostřednictvím politiků, komor, profesních sdružení a iniciativ

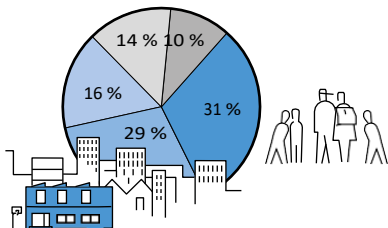
Děti a mládež podle typu města a obce

Mnoho mladých lidí žije ve městech.

Zdroj: Průběžný územní monitoring BBSR 2018, vlastní výpočty.

24 % venkovských oblastí

76 % městských

- Velká města (více než 100 000 obyvatel) Středně
- velká města (20 000 až 100 000 obyvatel)
- Velká malá města (10 000 až 20 000 obyvatel)
- Malá města (5 000 až 10 000 obyvatel)
- Venkovské obce (méně než 5 000 obyvatel)

Také ve venkovských oblastech stojí mladí i staří před otázkami budoucnost baukultury: Jak budou v budoucnu vypadat veřejná prostranství, koncepce mobility a infrastruktury v digitálním věku, školy se současnými formami výuky nebo pečovatelské služby, aby všechny generace mohly žít soběstačně? Kde se mohou občané aktivně zapojit do utváření svého životního prostředí, když se města rozrůstají a vesnice zmenšují? Jak lze zachovat cenné architektonické dědictví? Nebo jednoduše: Jak chceme žít?

Tyto důležité otázky a úkoly veřejného sektoru budou muset řešit i budoucí generace. Proto je důležité zapojit děti a mládež do vzdělávání v baukulturu již v raném věku.

Kořeny a křídla: Vystavěné prostředí a zakotvenost v místě

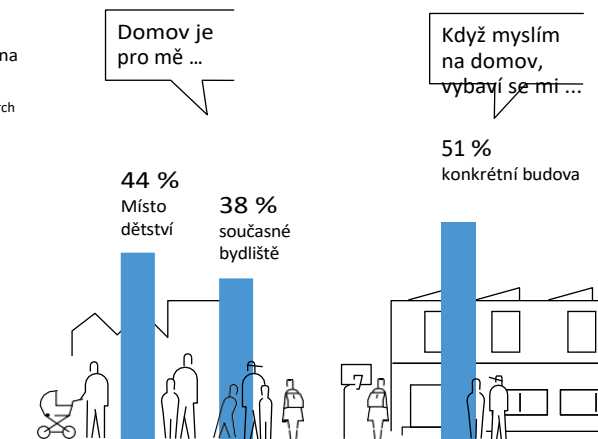
Baukultura ve vztahu k veřejnému prostoru umožňuje svobodnou účast na kulturním a uměleckém životě. Je to místo vzdělávání. Je otevřeně přístupná a přirozeně provází život a dospívání mladých lidí. To je důležité nejen pro dětství a mládí, ale platí to i pro dospělé. Pro dospělé je vzdělávání v baukulturu více nástavbou a je spojeno s navazováním na stávající znalosti. Baukultura je důležitá pro ty, kteří hledají svou vlastní identitu v tomto světě. Domov, vlast je pro ně výchozím bodem. Domov často definujeme prostřednictvím budov, tedy hmatatelných a reálných míst. Ať už je to obytný dům, škola nebo známá památka.

Tato místa jsou vnímána výrazně - s emocionální vazbou nebo při zpětném pohledu často jako místo dětství. Spolu s osobní historií a existujícím předporozuměním má vystavěné prostředí konkrétní vazbu na osobní život. Tento osobní význam podněcuje mladé i starší lidi k tomu, aby se zabývali baukulturou a získávali nové, přínosné zkušenosti s přírodním a vystavěným prostředím.

Spjatost s místem

Domov je formativní místo vzpomínek na dětství a mládí.

Zdroj: Allensbach Institute for Public Opinion Research 2018

Právo na prostředí vhodné pro děti a mládež

Přání, aby děti a mladí lidé měli na veřejných prostranstvích více prostoru, není v žádném případě nové. Získat více prostoru? Znamená to, že zejména mladým lidem by měla být přikládána větší důležitost ve společnosti jako celku, měla by jim být věnována větší veřejná pozornost a také by měli dostat více prostoru v dopravně rušných městech - a v neposlední řadě by děti měly mít možnost se ozvat, pokud jim něco nevyhovuje nebo pokud chtějí změnit své prostředí. Požadavek, že město dětí musí nahradit město aut, zazněl již před 40 lety, například v měsíčníku *Neue Heimat*. Moc se toho nestalo, i když možností je mnoho: chodníky a cyklostezky zohledňující potřeby začínajících školáků, otevřená místa setkávání integrovaná do městské krajiny, dočasné ulice na hraní nebo participativní staveniště jsou jen několika příklady. Proč tedy ještě neexistují? Kde je první oficiální město pro děti s prostory přátelskými k dětem a mládeži?

Tento požadavek směřuje stejným směrem jako *Úmluva OSN o právech dítěte*. Tato směrnice o dodržování práv dětí byla vydána 20. listopadu 1989. V podstatě se v ní uvádí: Práva dětí a mladých lidí platí tady a teď, pro všechny a bez ohledu na to, kde žijí. Mezi práva dětí patří právo vyrůstat ve zdraví a bezpečí, aby každý mohl plně rozvinout svůj potenciál. Patří sem také důraz na vlastní zájmy a potřeby dospívajících, zejména na jejich ochranu. Právo být brán vážně a podílet se na životě jako plnohodnotná lidská bytost a občan je rovněž součástí této směrnice podle článku 12: Zohlednění vůle dítěte.

Přírodní a vystavěné prostředí, v němž děti vyrůstají, jim k tomu poskytuje rámec. To, co představuje prostředí přátelské k dětem nebo mládeži, závisí na věku a individuálním stupni vývoje každého dítěte a mládežnického.

Přestože se v posledních letech v oblasti baukultur mnohé změnilo k lepšímu, stále je ještě hodně možné. Vzdělávání v oblasti baukultur je interdisciplinární a průřezový úkol. Není vyhrazeno úzkému okruhu odborníků nebo profesi související s architekturou, ale oslovuje celou společnost. Ve své podstatě jde o schopnost mluvit a posuzovat vystavěné prostředí jako základ aktivní spoluúčasti.

Hledání přístupu k baukultur: Témata, která děti a mládež zajímají

Vzdělávání v oblasti baukultur řeší klíčové otázky. Patří mezi ně řešení vlastní individuální identity v dětství a dospívání, ale také ochrana klimatu a klimatické otázky, mobilita, internet nebo dostupné bydlení. Jedná se o existenciální otázky, které se přímo dotýkají mladých i starších lidí v jejich každodenním životě. Proto jsou spojeny s obzvláště intenzivním, vnitřně motivovaným, a tedy udržitelným zájmem o znalosti. Tato témata mohou být spouštěčem touhy učít se nové věci o zastavěném prostředí. Je tomu tak proto, že motivy, jako je vlastní mobilita nebo pohoda v předškolních a školních prostorách, jsou z pohledu *poznávajících* vysoce relevantní.

Děti a mládež by měli být přímo zapojeni do diskuse o společenských otázkách plánování a výstavby. To je základem vzdělávání v oblasti baukultur. Viditelný zájem dospívajících o udržitelnost, klíčové téma naší doby, ukazuje, jak důležité je seznámit je s oblastí působení baukultur. Vždyť stavění je jednou z hlavních příčin obrovské spotřeby energie a surovin. Jedná se tedy o dobrou příležitost, jak najít přístup k prostorové dimenzi našeho životního prostředí prostřednictvím aktuálních klíčových témat a využít tento existující potenciál pro rozvoj společnosti.

Co je to vzdělávání v oblasti baukultur?

Vzdělávání v oblasti baukultur je především pozvánkou k poznávání vystaveného prostředí. Je mnohovrstevnaté a otevřené!

Vytváření povědomí o tom, co je viditelné a uskutečnitelné

Vzdělávání v oblasti baukultur zvyšuje povědomí a podněcuje vnímání přírodního a vystaveného prostředí, protože, jak řekl Goethe, člověk vidí jen to, co zná. Od dětství je baukultur klíčem k pochopení životního prostředí jednotlivce. Témata, která člověka zaměstnávají od dětství, ho provázejí po celý život. Patří k nim prostory, budovy, místa, krajiny a také procesy jejich vytváření.

Vzdělávání, jehož součástí je i baukultur, je proto důležitou součástí všeobecného vzdělávání a komplexně podporuje všechny děti, mládež a dospělé v jejich osobním rozvoji. Zaměřuje se na faktické, úsudkové, sociální a činnostní kompetence, tj. na znalosti a individuální kognitivní schopnosti i tvořivost. Je to proto, že baukultur zahrnuje činnosti, které mění vystavené prostředí. Jedním z cílů vzdělávání v oblasti baukultur je proto pomoci lidem najít cestu životem tím, že jim poskytne smysl pro orientaci, samostatnost, kritické schopnosti a dovednosti řešit problémy. K tomu patří také esteticky založená schopnost úsudku, která přesahuje pouhý názor a letmé dívání se na stavby.

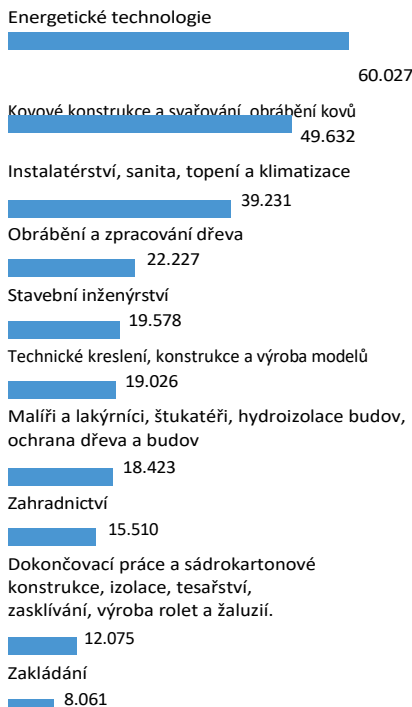
Vzdělávání hraje důležitou roli i vzhledem k současným potížím s nábořem mladých lidí do kvalifikovaných řemesel a stavebních profesí. Vzdělávání v oblasti baukultur může během školní docházky vytvořit základ pro odborné a technické dovednosti. Pozitivní zkušenosti, které mladí lidé získávají ve vzdělávacích projektech, hrají roli při profesní přípravě a orientaci. Zejména možnost realizovat vlastní tvůrčí nápady může mladé lidi inspirovat k řemeslné profesi. To přispívá k rozhodnutí, zda uvažovat o profesní dráze v oblasti navrhování a stavebnictví. Baukultur potřebuje kvalifikované řemeslo, které je třeba vyučovat, učit se mu a praktikovat ho. S ohledem na řemeslné profese a také na studijní obory není o výběr nouze. Výuce prostorového, městského a krajinného plánování se věnuje velké množství studijních programů, jako je architektura, stavební inženýrství, geografie, prostorové plánování, městské a regionální plánování, dopravní plánování nebo urban design.

Vzdělávání v oblasti baukultur je žádané v rámci výuky a studia

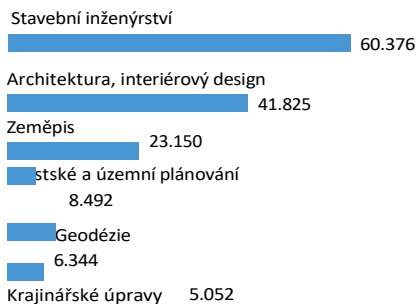
S navrhováním a výstavbou souvisí řada cest v odborném a akademickém vzdělávání.

Zdroje: Svaz německých architektů BDA 2019, Spolkový statistický úřad 2019

Počet stážistů

Počet studentů

Od zpracování projektu k architektonické památce: účast a zapojení

Výchova k baukultur probíhá v podstatě dvěma způsoby: zprostředkováním ve smyslu výuky pedagogů a zprostředkovatelů baukultur a samostatným osvojováním žáků, tj. vnitřním zájmem, úsilím o aktivní získávání poznatků, hravým sbíráním osobních zkušeností v prostoru a účasti.

— ~~Participace, demokratická účast na rozhodovacích procesech, se netýká pouze přípravných opatření v tzv. nulté fázi, tj. předběžného promýšlení, definování projektu, vědomého zapojení a vyjednávání. Protože baukultur je také kulturou procesu. Účast v procesu a nakonec i ve fázi užívání a údržby vytváří ujištění a přijetí. Účast je v různé míře možná ve všech fázích procesu a umožňuje přístup ke vzdělání. Ti, kdo se aktivně podílejí na utváření svého životního prostředí, také zajišťují, že zájem a potřeby jsou vnímány, nebo dokonce mohou být zároveň realizovány. Participace však nemůže být předepsaná. Zapojení se do těchto procesů s otevřeností vyžaduje zdroje a je třeba je trénovat - nejlépe již od dětství. Komunikace a spolupráce v konkrétních plánovacích a stavebních procesech jsou proto nezbytnou součástí výchovy k baukultur.~~

Podle studie Children's Worlds+ se však děti a mladí lidé necítí dostatečně zapojeni. To podtrhuje to, co pozorní rodiče, odborníci na vzdělávání a učitelé již vědí: Děti a mladí lidé by měli být dotázáni na své potřeby ještě před realizací plánu. Na cestě k větší samostatnosti chtějí být zapojeni do důležitých rozhodnutí. Jedná se o rozhodnutí, která ovlivňují podobu jejich prostředí. Ti, kteří se zapojují do baukultur v raném věku, se učí o úsilí a odpovědnosti, které jsou s tím neoddělitelně spojeny. To také znamená, že ti, kteří o ní nevědí, se jen těžko budou angažovat v ochraně existujících budov a stavebního dědictví. Faktor úspěchu baukultur je založen na zvyšování povědomí o hodnotě vystavěného prostředí, tj. o jeho materiální i nemateriální kvalitě návrhu, a na vrůstání do budoucí role spoluodpovědnosti prostřednictvím participace.

Projektové fáze nula až deset

Účast a zapojení jsou možné v různé míře ve všech fázích projektu.

Federální nadace pro baukultur

Desátá fáze

Provoz, správa a údržba

fáze 6-9

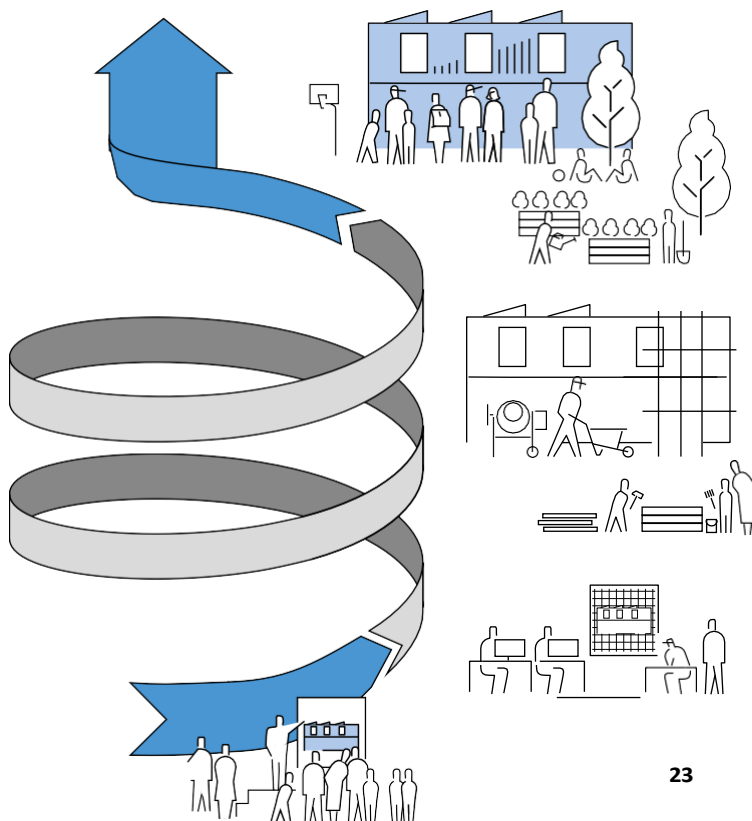
Výstavba a realizace

Fáze 1-5

Plánování

Fáze nula

Podklady, rozvahy

Baukultur v sousedství

Nejen domov, školka nebo škola, kde děti a mladí lidé tráví svůj čas, mohou být považovány za místa učení a života, která utvářejí identitu. Důležité je také rozvíjet bezprostřední okolí prostřednictvím participace a podporovat je z hlediska baukultur. Tím se posiluje rozhodování a aktivita místních obyvatel. Otevření školek a škol, rodinných center a zařízení pro mládež pro místní jejich stavebním uzpůsobením a koncepčním nastavením a jejich vzájemné propojení otevírá nové prostory pro setkávání a trávení volného času. Dostatek zelených a otevřených ploch v městských čtvrtích zvyšuje pro občany kvalitu jejich bezprostředního okolí, neboť tyto plochy slouží jako otevřený prostor pro participativní projekty, volný čas a rekreaci nebo pro pohybové a sportovní aktivity. Dětská hřiště nebo divoce zarostlé plochy nabízejí potřebný, často jedinečný volný prostor pro pohyb, objevování světa a stimulaci smyslů.

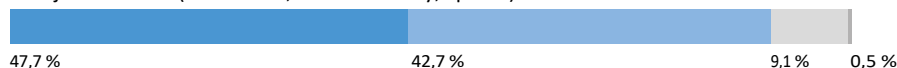
Zejména nízkoprahové komplexní veřejné služby v blízkosti bydliště jsou považovány za důležité oživující faktory pro města a obce ve venkovských regionech. ~~Pro děti a rodiny nízkoprahovost znamená, že potřebné vzdělání, obchody a služby jsou z místa bydliště dostupné pěšky v krátkém čase. To je základním předpokladem pro to, aby děti mohly ve svém volném čase samostatně a bez doprovodu dospělých docházet do školy nebo ke svým kamarádům.~~

Jaký význam mají pro centrum následující způsoby využití?

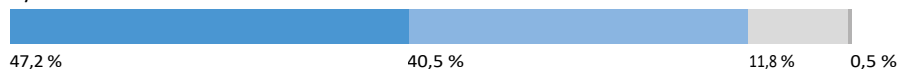
Vzdělávání a sociální služby jsou považovány za velmi důležité pro centrum města nebo obce.

Zdroj: Bundesstiftung Baukultur 2018, průzkum v obcích.

Veřejné instituce (vzdělávání, sociální služby, správa)

Bydlení

Kultura a volný čas

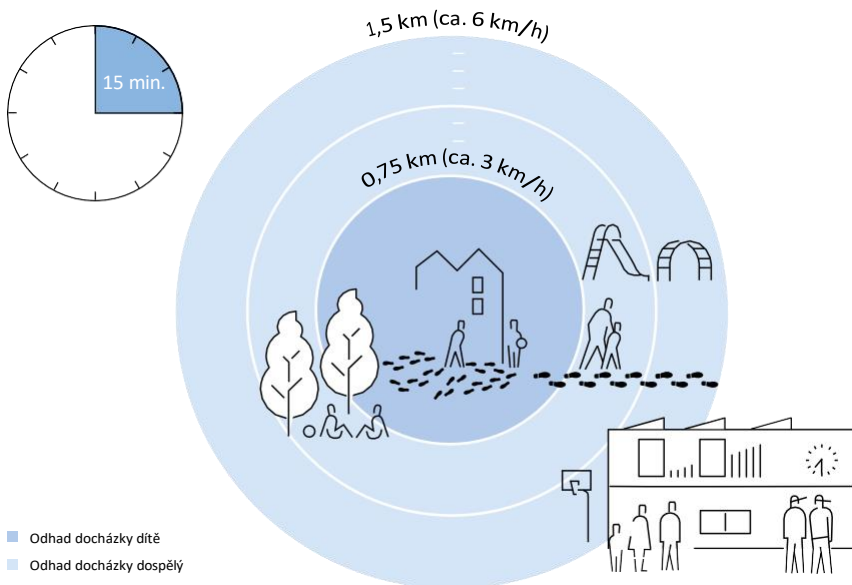

Docházka do 15 minut

Nízkoprahová dostupnost v okolí místa bydliště:

Čím mladší jsou děti, tím kratší jsou vzdálenosti.

Federální nadace pro baukultur

Odhaduje se, že i v doprovodu dospělých urazí děti do věku základní školy jen asi třetinu vzdálenosti dospělého člověka:

Při individuálně se měnící rychlosti chůze 2-3 km/h ujde dítě ve věku 2-4 let maximálně 500 až 750 m za 15 minut. Prostředí vzdělávání v baukultur je proto zejména pro malé děti bezprostřední okolí nebo čtvrt. Místa setkávání veřejného života by se proto měla nacházet v tomto prostředí. To je v souladu s požadavkem na zahuštěné, smíšené čtvrti s krátkými vzdálenostmi. Městská čtvrt podle § 6a vyhlášky o užívání staveb umožňuje realizovat obytná, obchodní a společenská a kulturní zařízení v jedné a téže stavební ploše. Podle *průzkumu Spolkové nadace pro baukultur z roku 2018* přikládá polovina obcí velký význam veřejným vzdělávacím, sociálním a administrativním zařízením v centru města. V centrech měst často žijí zejména mladé rodiny s kojenci a malými dětmi. Jsou na této infrastruktuře závislé.

Základ výchovy k baukultur: porozumění tématům a hodnotám

Výjimečné budovy mají jako kulturní statky hodnotu a trvalost. Hodnoty a kvality uplatňované při navrhování a výstavbě však nejsou definovány všemi stejně: jinak studenty a jinak učiteli a jinak těmi, kteří se podílejí na procesu výstavby. Témata přírodního a zastavěného prostředí poskytují inspiraci pro výměnu a navrhování vzdělávacích příležitostí.

Pochopení a reflexe (přemýšlení a diskuse) o pozorování, stavebních kvalitách a hodnotách designu jsou základními aspekty vzdělávání v oblasti stavební kultury. Na nich je založen proces vytváření, užívání a osvojování si zastavěného prostředí, který je nakonec označován jako baukultur. Baukultur zahrnuje odpovědné zacházení se stávajícími budovami a stávající krajinou. Patří sem také vyjednávání pravidel pro šetrné zacházení s vystavěným prostředím.

Vzdělávání v oblasti baukultur má mnohostranné zdroje

Vzdělávání týkající se navrhovaného prostředí se vyskytuje v různých oborech. Ke vzdělávání v oblasti baukultur přispívá stavebnictví, architektura, krajinářská architektura, interiérový design, památková péče, urbanismus a územní plánování, inženýrství, politika a administrativa, development, ekonomie, humanitní, sociální, lingvistické, neurovědní a kulturologické obory. Tyto a další obory přispívají svým obsahem, tématy a metodami k nastolování otázek baukultur svými nashromážděnými poznatky. Nelze se proto vyhnout tomu, abychom o výchově v baukultur uvažovali interdisciplinárně.

Jako nadřazená oblast však dalece přesahuje jednotlivé oblasti. Stejně jako v případě kulturní a estetické výchovy nebo výchovy k udržitelnému rozvoji je důležitým referenčním bodem pedagogika.

Ačkoli *baukultur* jako slovo již přešlo do běžného užívání, v mezioborové diskusi se objevují různé odborné i běžné jazyky. V souladu s tím vzdělávání v oblasti baukultur nestojí osamoceně, ale zahrnuje různé aktéry, metody a místa vzdělávání. Zároveň stojí před velkou výzvou, jak tyto přístupy sladit.

Různorodý kontext a místa výuky pro vzdělávání v oblasti baukultur

Mnoho míst nabízí prostor pro vzdělávání v baukultur: zařízení pro předškolní vzdělávání, školy v přírodě a mimoškolní oblasti, střediska volného času pro mládež a také zařízení pro vzdělávání dospělých / další vzdělávání.

V pracovních skupinách (PS), studentských firmách, v rámci akčních dnů nebo projektových týdnů na téma baukultury tato přispívá k získávání znalostí žáků ve všech školních předmětech, nejen na základních a středních školách. Kromě předmětu výtvarná výchova nebo výtvarně-hudebních školních témat nabízí průřezové učení a dalším školním předmětům také styčné body pro výukové procesy související s baukulturou. Vzdělávání o vystavěném prostředí tak působí synergicky:

Na jedné straně se posiluje získávání znalostí a odborných kompetencí. Na druhé straně nabízí baukulturou hmatatelné příklady aplikace abstraktního obsahu výuky a interdisciplinárního učení, například při výpočtu kolik unese most, nebo také v rámci panelové diskuse o aktuálních tématech vyvolávajících diskuse, jako je zvyšování nákladů u velkých stavebních projektů.

Místa vzdělávání v oblasti baukultury

Dětství

- Centra denní péče o děti
- Základní školy a střediska mimoškolní péče
- Rodinná centra a jejich spolupracující partneři

Mládež

- Střední školy, komunitní školy
- V mimoškolní oblasti: skupiny, studentské společnosti a vzdělávací workshopy.
- instituce mimoškolní výchovy mládeže a otevřené instituce péče o mládež, jako jsou zařízení pro volný čas mládeže, umělecké školy pro mládež, školy architektury a kluby pro děti a mládež.
- Cíle výletů a exkurzí pro mládež

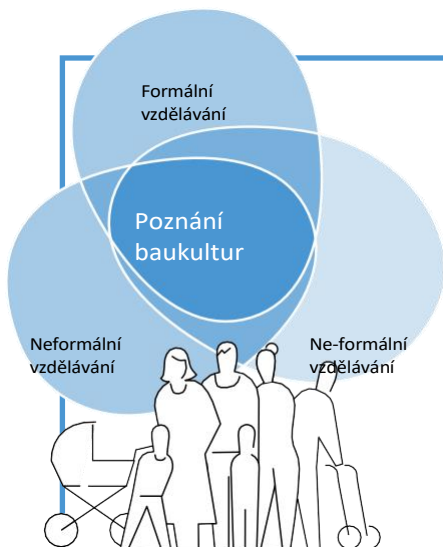

Vzdělávání dospělých / další vzdělávání

- Podniky a sdružení podniků ve stavebnictví, například prostřednictvím odborného vzdělávání a dalšího vzdělávání.
- Jednotlivci a soukromí poskytovatelé vzdělávání v oblasti baukultury nebo zprostředkování architektury
- Střediska pro vzdělávání dospělých
- Farní sály a církevní zařízení
- Komory a sdružení (řemeslné, architektonické a inženýrské komory).
- Vysoké školy

více

- Vzdělávání v rodině
- Centra baukultury, tzv. vitríny baukultury jako veřejně přístupná místa informací a výstav.
- Jazyková centra
- Místní památkové spolky, sdružení pro ochranu historických budov, výbory a nadace v oblasti památkové péče.
- otevřeně přístupné instituce se vzdělávacím posláním, například muzea, knihovny a mediátéky.
- Kulturní instituce, jako jsou divadla, koncertní sály, kulturní fóra a kavárny.
- Místa výletů a zážitků, jako jsou památky a památníky.
- Veřejná prostranství a společenská místa, jako jsou parky a náměstí.
- Online vzdělávání ve virtuálním prostoru

Formy učení baukultury

Významné historické nebo současné budovy, které slouží jako příklady navrhování, nabízejí řadu příležitostí k učení a výuce. Kulturní vzdělávání by mělo být chápáno jako celoživotní učení bez ohledu na věk - v rodině, ve škole i v zaměstnání, protože v průběhu času vždy přibývají nové poznatky, znalosti a dovednosti.

Formální vzdělávání Pro formální vzdělávání existují stanovené učební osnovy. Obvykle probíhá v uznávaných vzdělávacích institucích, jako jsou školy, kde jsou stanoveny učební úkoly související s baukultur. V učebních osnovách však často chybí *přímé* odkazy na baukultur, i když existují mnohé smysluplné souvislosti. Existují oficiálně uznávané kvalifikace v podobě vysvědčení, odborných diplomů nebo osvědčení.

Ne-formální vzdělávání Ne-formální vzdělávání v oblasti baukultur obvykle probíhá v rámci organizovaných vzdělávacích akcí, jako jsou workshopy nebo kurzy o baukultur. Neexistuje pro ně žádná obecně uznávaná certifikace.

Neformální učení Příležitosti ke vzdělávání se v každodenním životě objevují vždy a všude, často zcela náhodně, ať už v rodině při rozhovorech a společném sledování filmů, nebo ve volném čase při čtení knih či v muzeích a v neposlední řadě v zaměstnání. Neexistuje tedy žádná předem daná struktura neformálního vzdělávání, ale spíše řada možných míst a prostorů. Ve veřejném prostoru se tedy učíme i nevědomě, a to setkáváním s ostatními, objevováním neznámého, zkoušením, komunikací a debatou o své pozici.

Škola jako místo vzdělání v baukultur

Vzdělávání v oblasti baukultur poskytuje dětem a mladým lidem ucelený pohled na prostředí, ve kterém žijí. Vnímání, objevování a porozumění budovám a jejich okolí je toho nezbytnou součástí. Kde žijeme? Jaké je utvářeno naše okolí? Co můžeme udělat pro zodpovědnou údržbu a rozvoj našeho vystavěného prostředí? To jsou důležité otázky, kterými by se škola chtěla zabývat. A to nejen v hodinách výtvarné výchovy. Vyžaduje to spolupráci, která pomocí projektů začlení téma baukultur do každodenního života školy.

Petra Buttenberg, zástupkyně ředitele, Základní škola katolických škol St. Franziskus, Berlín

Mnoho dětí dnes vyrůstá v izolaci a uzavřenosti. Některé z nich tráví hodně času v uzavřených prostorách, v budovách se jim otevírá světům zážitků, ale chybí jim jiné na veřejných prostranstvích nebo v přírodě. Je dobře známo, že děti tráví velkou část svého života ve školkách a později ve školách a střediscích mimoškolní péče, kde jsou k dispozici specializované ~~prostory, jako jsou~~ dílny a ateliéry. Vzdělávací budovy jsou proto relevantní pro odbornou pedagogickou práci, tedy architektura výuky jako jsou denní centra, školy nebo i učební krajiny.

Pokud se školy stanou místem vzdělávání v oblasti baukultur, nabídnou všem dětem prostor pro základní a pokračovací vzdělávání v oblasti baukultur. Investice do dobrých podmínek a inspirativních prostor s vysokou kvalitou návrhu proto tvoří rámec pro úspěšné vzdělávací procesy. Samotná architektonická a designová kvalita však nestačí k tomu, aby podnětná výuka byla mimořádně úspěšná. Nová i stávající místa pro výuku musí být vždy naplněna životem díky velkému nasazení. Pokud se navíc pedagogicky zdůvodněná koncepce školy setká s motivovanými učiteli, provozem orientovaným na budoucnost a svědomitou údržbou, může instituce podpořit i okolní obytnou zástavbu. Díky ~~participativnímu navrhování sociálně a fyzicky uchopených míst vzdělávání~~ ožívá vzdělávání v oblasti baukultur.

Atmosféra, v níž jsou děti obklopeny spoluprací, empatií a osobním přijetím, vytváří bezpečí - a děti, které se cítí bezpečně, se dobře učí. Téměř čtvrtina dotázaných žáků ve věku od šesti do patnácti let se však ve škole necítí být chráněna před vyloučením nebo omezením osobní mobility. Pro některé děti a mladé lidi to platí i doma. To znamená, že z pohledu mladých lidí stále existuje potenciál, aby naše společnost umožnila právo na dobrou a zdravou výchovu, vzdělání a zapojení.

Kvantitativní požadavky na vzdělávání v oblasti baukultury: Počet všeobecných a odborných škol

V Německu je 43 545 škol (školní rok 2017/18).

Zdroj: Spolkový statistický úřad 2019

Obecné školy

mateřské školy, předškolní třídy

1.256

Základní školy

15.409

Střední školy, reálky, integrované všeobecné školy, waldorfské školy

7.664

Gymnázia

3.118

Další

5.548

Speciální školy, večerní školy a vysoké školy, orientační školy, typy škol s více obory vzdělání, bez přidělení.

32.995

Odborné školy

Odborné školy (Berufsschulen)

2.912

Odborné školy (Berufsfachschulen)

2.317

Střední odborné školy

856

Fachgymnasien

897

Odborné/technické střední školy

243

Technické vysoké školy (Fachschulen)

1.545

Školy veřejného zdraví

1.780

10.550

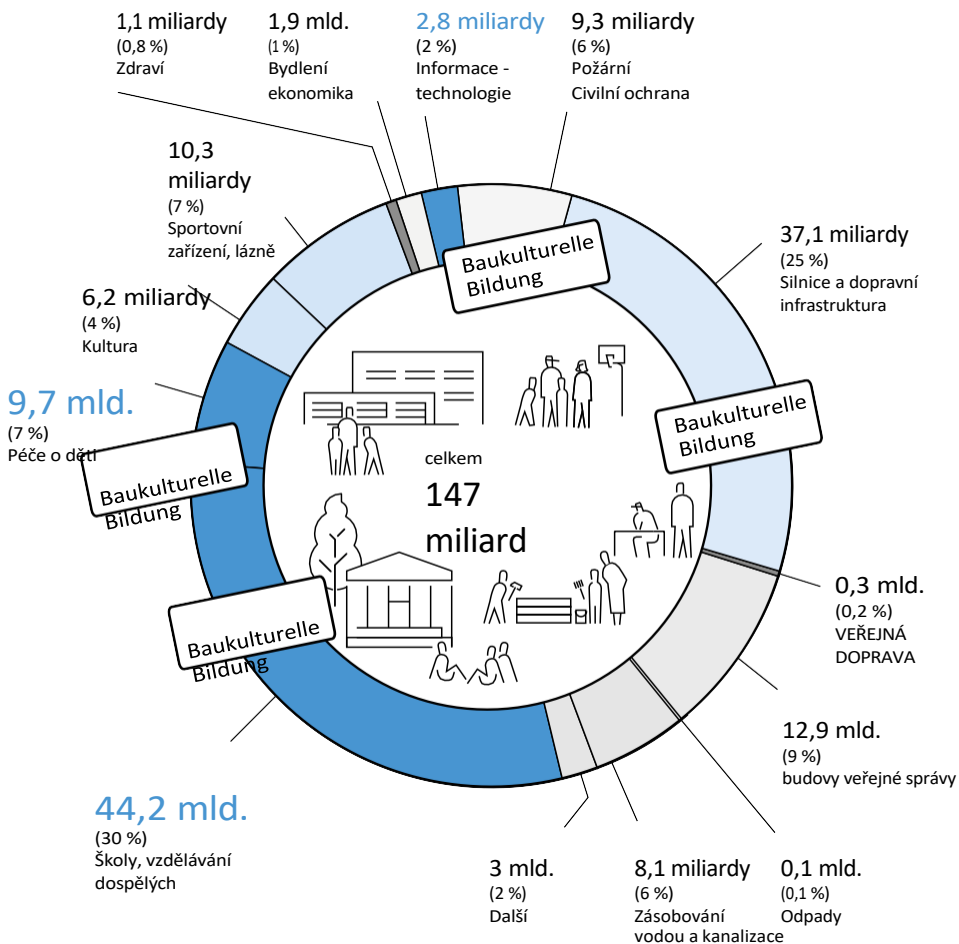
Baukultur přispívá k vytváření kvalitního prostředí pro duševní pohodu a příjemnou atmosféru. Velikost školy nebo třídy má však jen malý vliv na kognitivní úspěch žáků při učení. Podpora tvořivosti, kooperativního učení, využívání různých učebních strategií a sebehodnocení úrovně vlastního výkonu však mají dalekosáhlý účinek. Zejména metody učení, které se zaměřují na spolupráci mezi žáky, jsou základní složkou baukultury výchovy.

Čeká nás mnoho práce - příležitost pro baukultur

V roce 2019 se odhadovaný deficit v investicích týká především péče o děti, škol a vzdělávání dospělých (údaje v eurech).

Zdroj: KfW Municipal Panel 2020

Více žáků znamená větší poptávku po místech ve školách

Předvídatelný, krátkodobý vývoj počtu žáků kolísá (růst stávajícího počtu žáků).
Bundesstiftung Baukultur, výpočty 2016 až 2040

Berlín
 +86.000 (25 %)

Hamburk
 +40.000 (25 %)

Mnichov
 +19.418 (17 %)

Kolín nad Rýnem
 +18.000 (17 %)

Frankfurt nad Mohanem
 +8.834 (14 %)

Známý investiční deficit, pokud jde o finanční výdaje na hygienické zázemí, odborné místnosti, nábytek nebo venkovní plochy, které nebyly provedeny, ale jsou nezbytné, je vedle péče o děti v oblasti škol a vzdělávání dospělých největší a činí 44,2 mld. eur. Tento odhad obcí ukazuje na rostoucí finanční, stavební a organizační náročnost. Zároveň je to ale skvělá příležitost pro nastavení a zájem o baukultur na místní úrovni.

Školní budovy jsou téměř zcela a samostatně spravovány okresy, obcemi a městy, včetně těch kde sídlí okres.

Jsou to školské úřady, které plní tento společenský úkol ve smyslu oficiálního pověření. Kromě veřejných škol existují také nezávislé školy, například církevní školy nebo soukromé iniciativy, které staví nové i rekonstruované školy.

Pověření k výstavbě škol je stále důležitější, protože podle předpokladů Spolkového ústavu pro výzkum obyvatelstva (BiB) se v letech 2017 až 2022 očekává celostátní nárůst počtu dětí. Pro plánování vzniku nových školních míst v době kolísavého počtu nových dětí je však k dispozici jen krátká doba. Kromě toho je ovlivněna i péče v sektoru U3, tj. pro děti ve věku od nuly do tří let. Zde je časové okno jednoho až tří let ještě menší, aby bylo možné adekvátně reagovat na rostoucí poptávku. Pro dobu, kdy se poptávka opět sníží, je třeba zvážit i smysluplné následné využití nově vzniklých budov.

Baukultur v každodenním životě školy

Vzdělávací plány pro mateřské školy, které připravují děti na školní docházku, a učební plány pro školy stanovují standardy a slouží jako základ pro pedagogickou práci. V těchto směrnících lze již místy nalézt některá témata baukultur z oblasti architektury, inženýrství, urbanismu a územního plánování a kulturního dědictví, ale nejsou explicitní a odpovídající jejich významu pro životní prostředí a jeho budoucí podobu. Stěžejní témata baukultur - prostory, místa a stavby s odkazem na společensky relevantní témata - jsou u nás stále příliš zřídka tématem.

Učební plány poskytují učitelům orientaci při tvorbě výuky. Pokud jsou tyto osnovy otevřeně formulovány, mohou si učitelé v jejich rámci volbou témat, metod a materiálů stanovit vlastní priority. Pedagogické materiály v podobě literatury nebo pracovních sešitů, otázky týkající se bakultur a diferencované formy práce činí vystavěné prostředí v prostředí školy pro děti a mládež srozumitelným. Nadace Wüstenrot nabízí na podporu učitelů obsáhlý katalog témat a bezplatné výukové materiály o baukultur. Nabídka *Baukultur - Vystavěné prostředí. Kurikulární stavebnice pro výuku* obsahuje 36 modulových stavebnic pro dvanáct předmětů. Ty jsou přizpůsobeny směrnícím vzdělávací politiky a školní realitě. Umožňují flexibilitu a přenositelnost pro mezioborovou výuku a všechny předměty.

Základní témata baukultur: prostory, místa, budovy a společnost

Výchova k baukultur ve škole se týká všech tříd a všech předmětů.

Zdroje: Nadace Wüstenrot 2019, Komora architektů Durynska 2015, s doplňky Spolkové nadace pro baukultur.

Předměty	Témata
• Němčina • Matematika • Cizí jazyky • Přírodní vědy (biologie, chemie, fyzika) • Informatika • Vlastivěda a Prvouka • Dějepis, politika, sociální studia • Etika, náboženství • Zeměpis • Výtvarné umění • Hudba • Scénická umění a design • Řemesla, Pracovní výchova (ekonomika, práce, technologie) • Sport • více	• Vidění a vnímání • Navrhování a kreslení • Plánování a výstavba • Péče a údržba • Reflexe a tvorba názorů • Experimenty a modely • Metody a nástroje • Historie a teorie • Společnost, komunita a soužití • Klima a životní prostředí • více

Plattfo

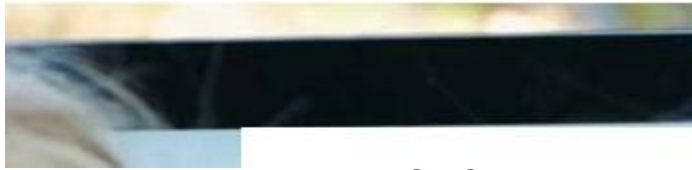

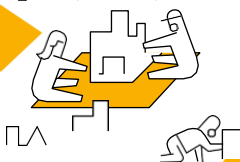
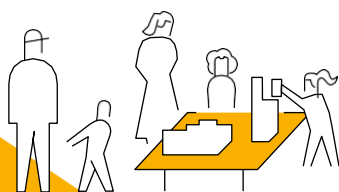
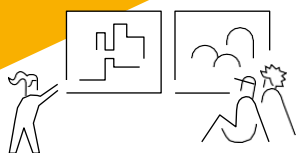

NEUE SACHE

Úspěšné způsoby vzdělávání v baukultuře

clsT

Mnoho cest, jeden cíl: Kvalitu vytváříme společně

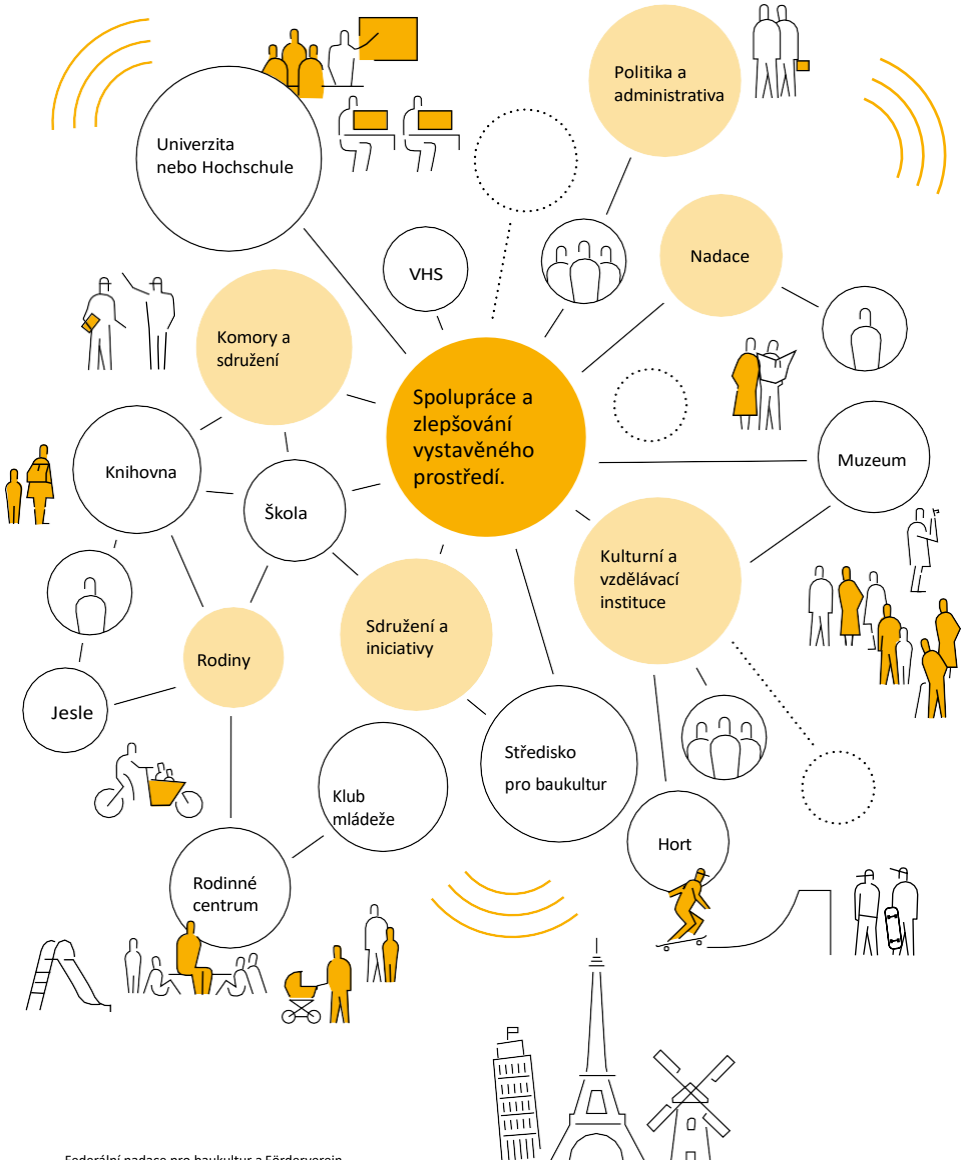
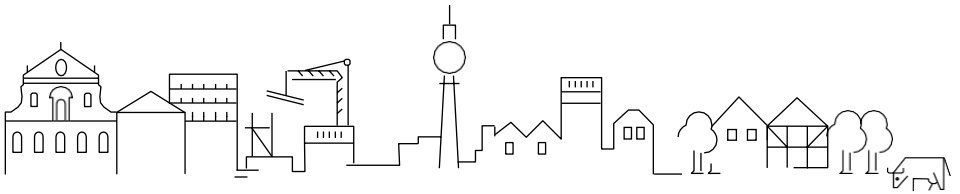
Existuje již mnoho holistických přístupů, pro více baukultur v každodenním vzdělávání. Netzwerk Baukulturelle Bildung je představuje a je zdrojem inspirace a zároveň think tankem. Vedle podnětů z praxe a výzkumu nabízí síť příležitosti ke sdružování zdrojů a sil pro další projekty v oblasti vzdělávání v baukultur.

Společným zájmem je přivést děti a mládež k vědomému vnímání jejich životního prostředí a umožnit jim kvalifikovaně zacházet se vystavěným a navrženým prostředím. Východiskem jsou zdroje účastníků, tj. již existující znalosti o tématech baukultur, stejně jako různorodost aktérů a metod. V rámci této sítě mohou aktéři zažít nové věci, učit se od sebe navzájem a spolu s ostatními. To se stále častěji setkává s velkým ohlasem.

Zvyšování efektivity Spolehlivé struktury jsou nezbytné pro odbornou vzdělávací práci a odpovídající odborný profil ve vzdělávání v oblasti baukultur. Ďležitými rámcovými podmínkami jsou však také čas, dostupné materiální, personální a finanční zdroje a vytváření publicity.

Sdružování kompetencí Netzwerk Baukulturelle Bildung (Otevřená síť pro vzdělávání v baukultur) nabízí všem aktérům platformu pro výměnu. Otevřenost v tomto kontextu znamená, že noví aktéři v oblasti vzdělávání v baukultur se mohou kdykoli připojit. To platí jak pro jednotlivce, tak pro instituce, organizace a sdružení. Volně přístupný online portál má sloužit jako mezistátní a meziresortní informační platforma. Představuje místní kontakty (→ str. 52-53), školní a mimoškolní aktivity, literaturu, možnosti vzdělávání, dostupné výukové materiály a dobré příklady z oblasti pedagogiky architektury a výstavby škol. Cílem je najít napodobitele již úspěšných praktických projektů a inspirovat tak děti a mládež pro baukultur. Síť se neustále rozvíjí.

Ocenění procesu a výsledku Aby se posílily cíle a úsilí aktérů, musí být jejich angažovanost viditelná. Cenné aktivity pro vzdělávání v baukultur mohou být v síti sdruženy pro širokou veřejnost a různými způsoby zviditelněny.

Posilování sítě Spolková nadace pro baukultur se považuje za multiplikátora a hlasatele, a to i na politické scéně. Posilování vzdělávání v oblasti baukultur se stále více dostává do popředí zájmu, aby se systematicky prosazovalo ve všech oblastech, protože provází člověka celým životem.

Propojení podobně smýšlejících lidí Pravidelná setkání v rámci profesní sítě pro výměnu obsahu a osobních zkušeností umožňují učení se od ostatních aktérů, rozšiřování znalostí o rozmanitosti existujících formátů a také rozvoj společných strategií. Baukultur vzdělávání přitom přesahuje rámec vzdělávacích institucí a usiluje o výměnu s oblastmi, jako je kulturní politika, práce s mládeží, politické vzdělávání, muzejní vzdělávání, životní prostředí a věda, jakož i další profese. Poskytovatelé všestranných vzdělávacích aktivit jsou důležitými styčnými body mezi vzdělávacími institucemi a subjekty zapojenými do baukultur.

Práce vzdělávacích sítí

- Povzbuzování a podpora
- mobilizace
- propojování
- (další) vzdělávání
- poskytování nápadů
- budování základů a stabilizace

Od jednotlivých aktérů k zapojení do sítě

Síť Baukulturelle Bildung byla iniciována v prosinci 2017 v rámci odborného semináře na pozvání Spolkové nadace Baukultur a jejího sponzorského svazu. K vytvoření takové partnerské krajiny je zapotřebí určité přípravy: Již v roce 2010 se v rámci kampaně "bauTraum" - společné iniciativy Spolkové komory architektů, Německé nadace pro ochranu památek, Spolkové nadace pro baukultur a jejího sponzorského svazu - se během akčního období od února do září sešlo více než 500 zúčastněných stran.

Pedagogové a projektanti, političtí a komunální činitelé, stejně jako mládež, sousedské a kulturní instituce ukázali na více než 350 aktivitách a projektech, jak lze témata baukultur začlenit do každodenního školního nebo mimoškolního života a jak se mohou být děti a mladí lidé aktivně zapojit - s obrovským ohlasem.

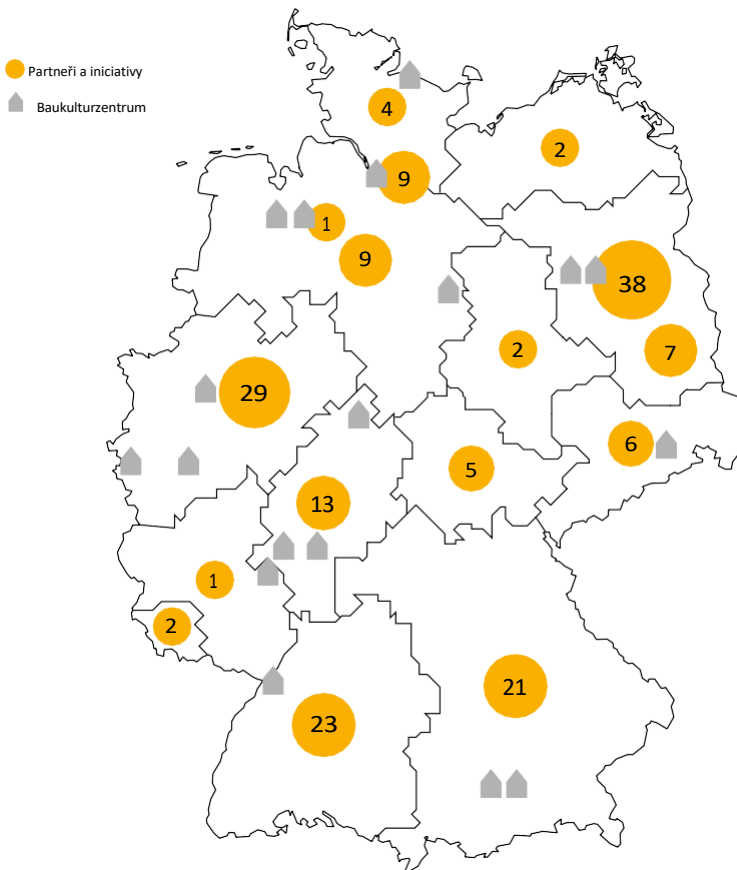
Na základě výsledků odborného semináře v roce 2017 a druhého setkání odborníků v dubnu 2018 se na fóru Baukulturelle Bildung für Kinder und Jugendliche (Vzdělávání v baukultur pro děti a mládež) na sjezdu Baukultur 2018 v Postupimi upevnila a rozšířila síť Baukulturelle Bildung.

Lidé pracující v oblasti baukultur a ti, kteří baukultur zprostředkovávají, z celého Německa si vyměňují své zkušenosti, nápady a projekty. Výsledkem je výzva: Baukultur braucht Bildung! (Baukultur potřebuje vzdělávání!)

Bylo odstartováno

Snímek celostátní sítě Baukulturelle Bildung 2020

Federální nadace pro baukultur

Informace o aktérech a partnerech

Komory architektů - "Architektura ve školách "

- Spolková komora architektů, Berlín:
www.bak.de/baukultur/architektur-macht-schule.
- Bádensko-württemberská komora architektů, Stuttgart: www.akbw.de/architektur/architektur-macht-schule.html
Komorová skupina Heidelberg:
www.architekturmachtschule.de
- Bavorská komora architektů, Mnichov:
www.byak.de/veranstaltungen
- Berlínská komora architektů, Berlín:
www.ak-berlin.de/baukultur/architektur-und-school.html
- Braniborská komora architektů, Postupim:
www.architektur-und-schule.info
- Hamburská komora architektů, Hamburk:
www.akhh.de/baukultur
- Komora architektů a urbanistů Hesenska, Wiesbaden: www.akh.de.
- Komora architektů Meklenbursko-Přední Pomořansko, Schwerin:
www.architektenkammer-mv.de/de/architektur-baukultur-in-m-v
- Komora architektů Dolního Saska s Lavesstiftung, Hannover: www.aknds.de/baukultur,
www.lavesstiftung.de.
- Komora architektů Severního Porýní-Vestfálska, Düsseldorf: www.architektur-macht-schule.de.
- Komora architektů Porýní-Falce, Mohuč:
www.diearchitekten.org.
- Sárská komora architektů, Saarbrücken:
www.aksaarland.de/aktuelles
- Sasko-anhaltská komora architektů, Magdeburg:
www.ak-lsa.de
- Nadace saských architektů, Drážďany:
www.aksachsen.org/stiftung
- Komora architektů a inženýrů Šlesvicko-Holštýnsko, Kiel:
www.aik-sh.de/baukultur/architektur-macht-schule
- Komora architektů Durynska, Erfurt:
www.architekten-thueringen.de/schule

Inženýrské komory - "Junior.ING"

- Spolková inženýrská komora, Berlín a inženýrské komory spolkových zemí:
www.junioring.ingenieure.de.
- Bavorská komora stavebních inženýrů, Mnichov:
www.bayika.de/de/beratung-und-service/schueler-a-studenti
- Komora stavebních inženýrů Severního Porýní-Vestfálska, Düsseldorf:
www.ikbaunrw.de/kammer/service.

Instituce pro památky a kulturní dědictví

- Německá nadace pro ochranu památek - denkmal aktiv, Bonn: www.denkmal-aktiv.de.
- Deutsche Stiftung Denkmalschutz a ijgd-Bundesverein e. V. - Jugendbauhütten:
www.denkmalschutz.de/denkmae-erleben/jugendbauhuetten
- Německý národní výbor pro ochranu památek, Berlín:
www.dnk.de, www.sharingheritage.de/junge-erben.
- Německá komise pro UNESCO - UNESCO projektové školy, Bonn:
www.unesco.de/bildung/unesco-projektschulen
- Institut památkových studií - Přehraniční evropské světové dědictví, Berlín: www.worldheritage-education.eu.
- Státní úřad pro památkovou péči Bádensko-Württembersko, Stuttgart: www.denkmalpflege-bw.de.
- Saský zemský úřad pro památkovou péči, Drážďany:
www.denkmalpflege.sachsen.de,
www.schule.sachsen.de/pegasus.
- Landschaftsverband Westfalen-Lippe (LWL) - Ochrana památek, krajiny a stavební kultury ve Vestfálsku: www.lwl-baukultur.de
- Dolnosaský zemský úřad pro ochranu památek, Hannover: www.denkmalpflege.niedersachsen.de/home/topics/monuments_at-school.
- Svaz státních památkových ústavů (VDL), Wiesbaden: www.vdl-denkmalpflege.de,
www.denkmal-europa.de.

Muzea

- Architekturmuseum der TUM, Mnichov: www.architekturmuseum.de
- Bauhaus-Dessau, Dessau: www.bauhaus-dessau.de/de/vermittlung
- DAM Deutsches Architekturmuseum, Frankfurt nad Mohanem: www.dam-online.de/bildung
- Dětské muzeum Klíck v Hamburku: www.kindermuseum-hamburg.de
- Museum für Stuttgart - StadtLabor im StadtPalais, Stuttgart: www.stadtpalais-stuttgart.de

Nadace

- Nadace Hanse Sauera, Mnichov: www.hanssauerstiftung.de/themen/schule-macht-sich
- Zemská kulturní nadace- Děti na Olymp, Berlín: www.kulturstiftung.de/kinder-zum-olymp
- Nadace Montag Mládež a společnost, Bonn: www.montag-stiftungen.de, www.schulen-planen-und-bauen.de
- Nadace pro ochranu průmyslových památek a historické kultury, Dortmund: www.industriedenkmal-stiftung.de
- Nadace Wüstenrot, Ludwigsburg: www.wuestenrot-stiftung.de/bildung

Univerzity a akademie

- Akademie kulturního vzdělávání spolkové země a spolkové země Severní Porýní-Vestfálsko e. V., oddělení stavební kultury, Remscheid: www.kulturellebildung.de
- Univerzita Bauhaus ve Výmaru, Fakulta umění a design, Katedra umění a jeho didaktiky: www.uni-weimar.de/de/kunst-und-gestaltung
- Univerzita Friedricha Alexandra Erlangen (FAU), Institut vzdělávání: www.paedagogik.phil.fau.de
- Nadace Univerzity Hildesheim, katedra 2, Kulturní studia a estetická komunikace: www.uni-hildesheim.de/fb2
- Technická univerzita v Berlíně, Institut pro městské a regionální plánování (ISR), Katedra urbanismu a osídlení: www.fg-staedtebau.de
- Berlínská univerzita umění, grund_schule der künste: www.grundschulekunstbildung.de
- Univerzita v Marburgu, katedra pedagogiky, WBM KuBIS Master of Continuing Education "Kulturní vzdělávání ve školách": www.uni-marburg.de
- Univerzita Siegen, Fakulta II, Pedagogika, Architektura, Umění, Katedra pedagogických věd, Psychologie: www.bildung.uni-siegen.de

Sdružení a iniciativy

- Aha! Architekturvermittlung, Hohen Neuendorf: www.aha-architekturvermittlung.de
- Architektura und Schule Landesarbeitsgemeinschaft Bayern e. V., Mnichov: www.architektur-und-schule.org
- Baufachfrau Berlin e. V., Berlín: www.baufachfrau-berlin.de
- Baukasten - Škola architektury a stavebnictví, Brémy: www.baukasten-bremen.de
- Berlínské centrum průmyslové kultury (bzi), Berlín: www.industriekultur.berlin
- Bundesvereinigung Kulturelle Kinder- und Jugendbildung (BKJ) e. V., Remscheid/Berlín: www.bkj.de
- Das macht Schule gemeinnützige GmbH, Hamburg: www.das-macht-schule.net
- Die StadtDenkerei, Berlín: <https://die-stadtDenkerei.de>
- Fórum Architektury města Wolfsburg: www.wolfsburg.de/kultur/architektur
- JAS Dětské město architektury e. V., Berlín/Essen/Hamburg/Mnichov: www.jugend-architektur-stadt.de
- Sousedství přátelské dětem e. V., Berlín/Düsseldorf: www.kinderfreundliche-kommunen.de
- Malý stavitel, Berlín: www.kleinebaumeister.de
- Kulturerben | Culture Heirs e. V., Flintbek: www.kulturerben.eu
- KulturRegion FrankfurtRheinMain - Route der Industriekultur Junior, Frankfurt nad Mohanem: www.krfrm.de
- Projekt Monument Schools, Augsburg: www.denkmalschulen.de
- Stadtlabor - Atelier für Baukultur und Stadtpädagogik der Stadt Pforzheim, Pforzheim: www.pforzheim.de/kulturelle-bildung
- Sdružení pro stavební kulturu, Osnabrück: <https://baukultur-os.de/events/baukultur-macht-schule>
- Centrum pro stavební kulturu Sasko (ZfBK), Drážďany: www.zfbk.de
- #stadtsache, cross-media kit pro participativní rozvoj měst: www.stadtsache.de

Další informace a četné odkazy na aktuální aktivity a nabídky v oblasti vzdělávání v oblasti stavební kultury: www.bundesstiftung-baukultur.de/netzwerk/bildung
Poznámky k doplnění jsou vítány: bildung@bundesstiftung-baukultur.de

Architektura dělá školu

Komory architektů v jednotlivých spolkových zemích a Spolková komora architektů (BAK) se prostřednictvím různých aktivit a programů, jako jsou školení učitelů, studentské workshopy, výukové materiály a studentské soutěže, snaží zajistit, aby se architektura vyučovala i ve školách. Jako příklad lze uvést Bavorsko, Bádensko-Württembersko a Braniborsko. V těchto spolkových zemích je vzdělávání v oblasti kultury architektury příkládán obzvláště velký význam, a to jak z hlediska personálního, tak finančního. Projekt "Architektur macht Schule" (Architektura vytváří školu) se prosadil téměř ve všech spolkových zemích.

Model spolupráce pro zprostředkování baukultur

Landesarbeitsgemeinschaft Architektur und Schule Bayern e. V. (LAG) je iniciativa pro výuku baukultur na školách. Toto sdružení bavorských učitelů, architektů a zprostředkovatelů architektury vzniklo na základě dvouletého vzdělávacího cyklu. Společným úkolem je podporovat výuku baukultur a realizovat ji v bavorských školách napříč všemi předměty. Především je tato práce poháněna vpřed nadšením a dobrovolným nasazením členů. Bavorské ministerstvo školství a kultury a Bavorská komora architektů (ByAK) podepsaly první dohodu o spolupráci v roce 2008, která byla v roce 2016 obnovena a potvrzena. Od té doby je pracovní skupina podporována finančními prostředky ze bavorského státního ministerstva

Jsme přesvědčeni, že zprostředkování baukultur a participace mládeže by měly být nedílnou součástí školního vzdělávání i rozvojových procesů ve městě, ve škole i v památkové ochraně. Z hlediska široké realizace považujeme za zásadní vytvoření profesního profilu mediátora baukultur.

Síť Baukulturelle Bildung sdružuje aktéry v oblasti vzdělávání z celého Německa. Společně můžeme zprostředkovat bohatství aspektů a význam této profesní oblasti okolnímu světu a posílit téma vzdělávání v oblasti baukultur.

bauwärts, Jan Weber-Ebnet a Stephanie Reiterer, Mnichov/Regensburg

školství a kultury, Bavorskou komorou architektů, školními fondy, dotacemi a spoluprací s místními úřady.

Hlavním cílem tohoto neziskového sdružení je zlepšit vnímání architektonických kvalit u žáků, formovat kritické povědomí o vystavěném prostředí a předávat jim nástroje potřebné k aktivnímu přístupu k architektuře a baukultur. Teoretické zásady a didaktické metody i praktické výukové materiály jsou nabízeny v kurzech pro učitele po celém Bavorsku. V mimoškolní oblasti se rovněž realizují projekty související s učebními osnovami pro všechny typy škol a v různých předmětech. Jako zavedený formát iniciuje LAG každé čtyři roky studentskou soutěž o architektuře s didaktickými materiály a osvědčenými výukovými postupy. Kromě toho LAG již několik let nabízí "ArchitekturSchulBus" (Školní autobus architektury), mobilní dílnu, která slouží také jako sklad materiálů a pomůcek pro výuku a projektovou práci.

Vzdělávací projekt "ZTRACENÉ STOPY...", který vypracovala a vyhodnotila místní akční skupina, umožnil školám aktivně se zapojit do Roku evropského dědictví 2018 pod heslem "Sdílení dědictví". Výchozím bodem byla fascinace mladých lidí místy v proměnách času. Opuštěná a nepovšimnutá místa měla být otevřena, prozkoumána a přivedena k novému životu.

V prvním kroku hledání stop baukultur reflexivně odhalilo historii místa a nabídlo různé analytické přístupy k baukultur. Výsledkem bylo široké spektrum fotografií, kreseb a náčrtů,

koláží, modelů, audio příspěvků a filmů. Ve druhém kroku byli mladí lidé vyzváni, aby se prakticky a aktivně zapojili a intervenovali do prostředí pomocí svých uměleckých a tvůrčích dovedností.

Fakta

Typ opatření: Iniciativa pro výuku baukultur ve školách
Zaměření: projekty pro žáky, další vzdělávání učitelů, předávání zkušeností a navazování kontaktů
Věková kategorie: napříč ročníky od 1. do 4. třídy
Základní škola, dospívající a mladí dospělí

Rok založení/zahájení činnosti: 2008
Kontakt: Landesarbeitsgemeinschaft Architektur und Schule Bayern e. V.
kontakt@architektur-und-schule.org
Informace: www.architektur-und-schule.org

Nabídka Komory architektů pro školy

Braniborská komora architektů si uvědomuje, že město pohledem dětí a mladých lidí nabývá zcela nové tváře, a proto zřídila pracovní skupinu pro místní realizaci programu "Architektura a školy". V rámci tohoto projektu "Die Stadtentdecker" (Objevitelé města) podporuje žáky a osoby s rozhodovací pravomocí na různých úrovních. Projekt Braniborské komory architektů je financován Ministerstvem infrastruktury a regionálního plánování (MIL), spolupracuje s Berlínsko-braniborským zemským institutem pro školy a média (LISUM) a je podporován Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy (MBSJ). Tato nabídka je určena školám ve veřejném sektoru ve spolkové zemi Braniborsko i soukromým školám.

"Objevitelé města" proměňují školy, městské úřady a architektky ve vzdělávací partnery. Jejich činnost tak představuje několikanásobný přínos: pro město, pro školy a pro vzdělávání v oblasti baukultur. Každý z aktérů přispívá ke vzdělávání v baukultur svým vlastním způsobem. Školy poskytují obecný rámec. Ve spolupráci s architekty, kteří projekty doprovázejí, zohledňují potřeby a názory svých žáků. Na všechny projekty odborně dohlíží tým složený z architekta a pedagoga. Struktura projektu otevírá prostor pro sebeřízení a samostatnou činnost. Městské úřady jsou žákům k dispozici jako kompetentní kontaktní osoby v otázkách rozvoje města a podporují tak žáky v aktivní účasti na utváření jejich životního prostředí. Místní architekti přispívají svými znalostmi a dovednostmi k prohloubení kvality práce žáků a k tomu, aby se naučili posuzovat aspekty kvalitního návrhu vystavěného prostředí. Cílem je nejen vést žáky k uvědomělému a citlivému vnímání jejich vystavěného prostředí v jednotlivých fázích projektu, od úvodní besedy přes procházku městem a pracovní fázi až po veřejnou prezentaci se závěrečnou besedou objevitelů města, ale také povzbudit občany k novým iniciativám. Kromě toho se s názory nastupující generace seznámí i ti, kteří rozhodují v politice a administrativě, jako jsou místní starostové nebo kontaktní osoby na stavebních úřadech a úřadech územního plánování.

Různé fáze projektu

Zdroj: Braniborská komora architektů 2019

Fakta

Typ opatření: Spolupráce se školami, architektky a obcemi
Zaměření: Projekt zprostředkování a participace

Věková kategorie: od čtvrté do dvanácté třídy

Rozsah/délka trvání: Školní projektový týden, integrace.
obsah projektu v rámci jednoho předmětu nebo mezioborově v delším časovém období.

Rok založení/zahájení činnosti: 2013
Kontakt: Pracovní skupina Architektura + škola
Braniborské komory architektů Informace:
www.ak-brandenburg.de/content/die-stadtentdecker

Školení pro víceborové cílové skupiny

Pro oficiální zemský program dalšího vzdělávání připravila Bádensko-Württemberská komora architektů ve spolupráci se čtyřmi zemskými radami další vzdělávací cyklus určený zejména učitelům. Základem je všemi zúčastněnými společně vytvořená koncepce elementárních aspektů vzdělávání v baukultuře, která se zatím skládá ze tří štafetových bloků "Vidět architekturu", "Vytvářet architekturu" a "Představovat architekturu". Celkem čtyři referenční týmy se skládají vždy z jednoho člena Komory architektů a jednoho učitele. Společně předávají odborné architektonické znalosti, které jsou orientovány na metodicko-didaktické požadavky školní výuky. V každé jednotce se koná přibližně deset celodenních školení po celé zemi, přičemž každé se zabývá konkrétní místní stavbou.

Kromě toho probíhají každoroční síťové akce zaměřené na všechny druhy zprostředkovatelů architektury: architektky, učitele a muzejní pedagogy. Zaměřují se na možné metody a obsahy výuky baukultury, od modelování, participace nebo urbanistického průzkumu až po bydlení, energeticky uvědomělé stavění a speciální stavební materiály, jako je sláma. Součástí poslední akce byly aktuální projekty sousedské výstavby v oblasti Stuttgartu. Konala se exkurze do živé městské čtvrti Leonhardsviertel, která se v současné době proměňuje.

Fakta

Typ opatření: Zprostředkování architektury

Zaměření: Síťové akce, další vzdělávání, workshopy, semináře, mediační projekty, Výukové materiály

Rok založení/začátek: 2008 Akce sítě, 2016 Školení pro učitele

Kontakt: Bádensko-Württemberská komora architektů
Informace: www.akbw.de/baukultur/architektur-macht-schule

Partnerství v oblasti vzdělávání Právě proto, že vzdělávání v baukultur má dopad na regiony a okresy, je důležitá spolupráce mezi vzdělávacími institucemi a místními aktéry v oblasti baukultur. Pedagogičtí pracovníci a učitelé ve střediscích předškolní a mimoškolní péče a ve školách dělají hodně, ale ne vždy jsou schopni obsloužit všechny oblasti vzdělávání z hlediska prostoru a času tak, jak by měly být rozvíjeny pro společnost - zejména pokud jde o otázky baukultur. Lidé zapojení do budování kultury a místní odborníci z rodin dětí a mladých lidí přispívají dalšími znalostmi, které nelze najít v žádné učebnici. Základem úspěchu ve vzdělávání je tedy také rodina. Zde se předávají hodnoty důležité pro baukultur. Nácvik přirozené orientace ve městě, prožívání rodinných stavebních aktivit, ale i stěhování a změna místa - to jsou zkušenosti, ze kterých lze čerpat. Formou výborů a rad rodičů diskutují rodiče v duchu důvěry se zástupci vzdělávacích institucí, politiky a správy o aktuálních otázkách baukultur, jako jsou stavební projekty škol. Díky společnému cíli, kterým je realizace výchovy k baukultur a budování spolehlivých a podpůrných vztahů, vyhrávají všichni zúčastnění. Mladí lidé se prostřednictvím vzdělávacích partnerství seznamují s odborníky z oborů plánování a stavebnictví nebo z různých řemesel. Zažívají, že je jim věnována zvláštní pozornost. Děti a mladí lidé tak získávají nové, možná i profesionální perspektivy v oblasti baukultur - a tím i další možnosti vzdělávání.

Školní program "denkmal aktiv" (památky aktivně)

Poznávání památek a kulturního dědictví jako součásti vlastní historie jsou myšlenky a cíle školního programu Německé nadace pro ochranu památek.

Památky je vynikajícím místem pro poznání osobní současnosti jako vycházející z historie. Hodnotu a význam kulturního dědictví lze zprostředkovat živě a realisticky, vzrušujícím způsobem a napříč všemi předměty. To dokazuje více než 1 350 projektů, v nichž více než 26 000 žáků všech typů škol a věkových kategorií zažilo stavební historii s "denkmal aktiv". Přidanou hodnotu sítě Baukulturelle Bildung vidím především v propojení aktérů z různých oborů a z toho plynoucí přínosné výměně.

Dr. Susanne Braun, vedoucí oddělení "denkmal aktiv", Německá nadace pro ochranu památek, Bonn

V rámci projektu "denkmal aktiv - Kulturerbe macht Schule" (památky aktivně - kulturní dědictví spoluvytváří školu) podporuje každoročně Německá nadace pro ochranu památek (DSD) pod záštitou Německé komise pro UNESCO spolu se svými partnery (různými ministerstvy a kulturními institucemi) projekty na středních školách v celém Německu. Tyto projekty musí být zaměřeny na studium památek a jejich historie. Ať už v rámci výuky, formou školních kroužků nebo jako celodenní aktivity: Projekty "denkmal aktiv" se zaměřují na zkoumání a výzkum kulturního dědictví v okolí žáků. Spektrum témat, kterými se žáci v rámci "denkmal aktiv" společně se svými učiteli a ve spolupráci s mimoškolními partnery zabývají, sahá od historicky významných budov přes parky po památky zapsané na seznamu světového dědictví UNESCO. Otázky, které zde děti a mladí lidé sledují, jsou následující: Co jsou kulturní památky a jakou mají hodnotu? Co nám říkají o historii? Které historické budovy a místa by měly být zachovány a proč? Co můžeme udělat, abychom pomohli zachovat naše kulturní dědictví?

"denkmal aktiv" je určen pro středoškolské úroveň I. a II. stupně na všeobecných a odborných školách. Školy zapojené do "denkmal aktiv" dostávají odbornou a organizační podporu a finanční pomoc od DSD.

Fakta

Typ opatření: Školní program včetně pracovních materiálů
Zaměření: Řešení kulturního dědictví na středních školách
Věková kategorie: středoškolská úroveň I a II

Rozsah/trvání: Školní rok - doprovod (pololetí) ve výuce, ve školních družinách nebo jako celodenní nabídka
Rok založení/zahájení: 2002, žádosti podávají školy každoročně od března do května.
Kontakt: Německá nadace pro ochranu památek

Mladé ruce pro staré zdi

Ochrana památek má společenský a ekonomický přínos. Stavební dílny mládeže inspirují mladé lidi k řemeslům a ochraně památek mezi tradicí a inovací v baukultur.

V současné době existuje 16 mládežnických stavebních dílen, které fungují po vzoru středověkých stavebních hutí. V tomto celostátním projektu Německé nadace pro ochranu památek pod záštitou Mezinárodní komunitní služby mládeže se mladí lidé sdružují a vytvářejí časově omezené skupiny. Každoročně tento program nabízí přibližně 300 míst. Ve srovnání s počtem 657 362 chráněných památek v Německu se to zdá málo. Tento přístup dává příklad pro přenos znalostí přes zemské hranice: mladí lidé a mladí dospělí se po celý rok věnují ochraně památek a výuce tradičních řemeslných technik v rámci dobrovolného sociálního roku (FSJ) nebo spolkové dobrovolné služby (BFD).

V historických stavebních hutích se učeň učil přímo od mistra v odborné praxi. Tímto způsobem je nehmotné kulturní dědictví, tj. nepsané řemeslné znalosti, propojeno s hmotným, s kulturními památkami a stavbami. V sociální struktuře mládežnických stavebních hutí se nyní rekonstrukce a ochrana stavebního dědictví praktikuje kolektivně a srovnatelným způsobem, a mladí lidé tak získávají zkušenosti, které formují jejich život. Kromě toho vznikají nová přátelství v často nejistém přechodném období po ukončení školní docházky. Zkušení řemeslníci vedou mladé lidi a zajišťují bezpečnost a kvalitu práce. Praktickou práci na památce doplňují semináře o slohu a materiálech, průzkumu a pracovních postupech, základech památkové péče a významu evropského kulturního dědictví. Vytváří se tak široký základ pro další osobní život.

Fakta

Typ opatření: Mládežnické stavební hutě

Zaměření: řemeslné technologie, ochrana historických památek

Věková kategorie: od 16 do 26 let

Oblast působnosti: Dobrovolný sociální rok, federální dobrovolná služba

Rok založení/zahájení činnosti: 1999

Kontakt: Německá nadace pro ochranu památek, Mezinárodní komunitní služby pro mládež
Informace: www.denkmalschutz.de/denkmaale-erleben/jugendbauhuetten.html

Řemesla jako nehmotné kulturní dědictví

UNESCO označuje nehmotné kulturní dědictví mezinárodně i v celém Německu. V celosvětovém měřítku tak vedle sebe stojí velmi odlišné formy kulturního vyjádření na stejné úrovni. V tomto kontextu spojují mládežnické stavební hutě vzdělávání, řemesla a stavitelství jako formu kulturního vyjádření. Dobrymi příklady z praxe jsou např:

- Stavební metalurgie
- Myšlenka společenství
- Řemeslníci - tovaryši z Walz
- Ruční výroba foukaného dutého a plochého skla
- Příprava a použití tradiční vápenné malty
- Malířské, soudkové a zlacené techniky kostelní malby
- Pokrývačství
- Hesenská škrábaná omítka
- Tradiční řemeslná výroba dveří v Darss
- Vnitroměstské zahradničení v Bamberku jako součást města

Učit se od mistrů Děti, mladí lidé a dokonce i dospělí se učí různými způsoby, mimo jiné prostřednictvím vzorů v rodině, empatických pedagogů nebo přátel.

V profesním životě se učíme prostřednictvím kompetentních a zkušených kolegů. Pro oblast baukultur to znamená předávání zkušeností a nastavení nových cílů. Nadšení a vášeň pro navrhování přírodního a vystavěného prostředí vždy inspirovaly budoucí generace.

Stejně tak výrazné architektonické styly minulosti slouží jako vodítko pro kvalitní návrh budoucího obytného prostředí (→ str. 62).

Stavební hutě ve středověku byly udržovány lidskými znalostmi a dovednostmi: učeň se učil od mistra. Ten, kdo ovládal své dovednosti, je učedníkovi ukazoval a vysvětloval. Pozorování, napodobování, zkoušení, získávání zpětné vazby a především získávání poznatků vlastním úsilím - tak si mohou účastníci dnešních vzdělávacích programů baukultur osvojit kreslení, modelování nebo řemeslné techniky (→ s. 68). U některých lidí se hřebík ohne i po desáté ráně kladivem, když má být zaražen přímo do nosníku. Z opakovaného nácviku a z toho plynoucího osobního úspěchu nakonec roste chuť se dále zlepšovat. Každý se učí jinou rychlostí. Ti, kteří chtějí předávat své znalosti a vytvářet přístup k baukultur, si musí být vědomi své odpovědnosti. Baukultur je spojena se stále diferencovanějšími profesními specializacemi, které vyžadují postupný rozvoj společných základních znalostí. Proto baukultur vyžaduje dlouhodobou podporu mladých talentů.

Mládež, architektura a město

Neziskové sdružení JAS Jugend, Architektur, Stadt e. V. (Mládež, architektura, město), které podporuje vzdělávání dětí a mládeže v oblasti baukultury, ukazuje, že angažovanost v městském prostoru má smysl.

Společnost JAS e. V. působí na celostátní úrovni od roku 2005. Její aktéři si dali za cíl povzbudit mladé lidi k vnímání vystavěného prostředí všemi smysly. Výchova ke baukultuře totiž zahrnuje také to, že mladí lidé znovu objevují a pomáhají utvářet architekturu, design a krajinu ve svém bezprostředním životním prostředí. Mezioborový tým sdružení tvoří architekti, urbanisté, územní plánovači, krajinářští architekti

a pedagogové, kteří se vzájemně doplňují svými znalostmi. Projekty se zaměřují na Porúří, Kolín nad Rýnem, Berlín-Braniborsko a Hamburk. Sdružení na jedné straně navrhuje otevřeně přístupné nabídky vzdělávání v oblasti baukultury, které jsou přizpůsobeny měnícím se a různě velkým skupinám místních dětí. Na druhé straně byla v Essenu v roce 2010 otevřena Akademie pro děti a mládež pro baukulturu "JAS VOR ORT", která je stálým kontaktním místem. Tato mimoškolní vzdělávací instituce zde organizuje pravidelný program vzdělávání v oblasti baukultury. Děti, které se průběžně účastní několikátýdenních projektů, tak mohou navázat na již získané znalosti.

Pro děti a mladé lidi je bezprostřední prostředí jejich života důležité pro získávání zkušeností a učení. Místa učení jsou otevřená zařízení sociální péče pro mládež, zařízení pro volný čas dětí a mládeže a také školy. Cílem je naučit děti a mladé lidi zodpovědně, sebevědomě a kreativně zacházet s různými prostory a prostředími v rámci vzdělávacích nabídek, jako jsou workshopy na aktuální témata baukultury. V rámci participačního workshopu byla například realizována úprava dětského hřiště ve Volksparku Duisburg-Rheinhausen. Aktuální otázky baukultury, jako například "Z čeho se skládá město?", se přitom týkají nejen odborníků a dospělých, ale také dětí a mládeže. Projekty JAS e. V. jsou také výsledkem výměny a spolupráce se vzdělávacími institucemi, obcemi, spolky, firmami se zájmem o baukulturu a dalšími. JAS e. V. má také mezinárodní síť.

Fakta

Typ opatření: otevřeně přístupné nabídky,
akademie pro děti a mládež
Zaměření: Projekty zaměřené na mládež, architekturu,
město a participaci

Věková kategorie: děti a mládež
Rok založení/zahájení činnosti: 2005
Kontakt: info@jugend-architektur-stadt.de
Informace: www.jugend-architektur-stadt.de

Soutěž začínajících stavebních inženýrů

Potřebujeme mladé inženýry! Od roku 2005 pořádají inženýrské komory spolkových zemí společně se Spolkovou inženýrskou komorou každoroční školní soutěž "Junior.ING", jejímž cílem je vzbudit zájem mladých lidí o inženýrské profese.

Školní soutěže "Junior.ING" se v uplynulých letech zúčastnilo v průměru 1 900 žáků a 3 300 žáků. Navrhování inženýrských staveb a stavba jejich modelů žáky inspiruje a probouzí zájem o studium stavebního inženýrství. Netzwerk Baukulturelle Bildung se svou kompilací všech relevantních projektů a opatření poskytuje vynikající přehled pro všechny zájemce.

Jost Hähnel, vedoucí oddělení pro styk s veřejností, Spolková komora inženýrů, Berlín

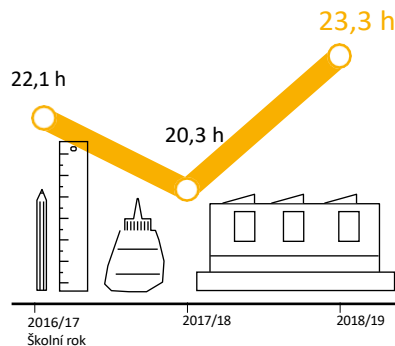

"Junior.ING" je jednou z největších soutěží pro školáky v Německu. Jejím cílem je hravou formou inspirovat žáky k otázkám z oblasti vědy a techniky v rámci vzdělávání mladých lidí. Soutěž je rozdělena do dvou věkových kategorií - do osmé třídy a od deváté třídy - a probíhá ve dvou etapách: vítězové zemských soutěží se účastní celostátní soutěže ve druhé etapě. Záštitu nad zemskými soutěžemi převzala příslušná ministerstva školství, nad celostátní soutěží převzalo záštitu spolkové ministerstvo stavebnictví. Vítězové celostátní soutěže jsou oceněni na slavnostním předávání cen v Berlíně. Od roku 2019 jsou vítězné modely z národní soutěže vystaveny půl roku v Německém technickém muzeu.

Statistiky školní soutěže "Junior.ING" od roku 2016 do roku 2019

Průměrná doba konstrukce jednoho modelu v hodinách (s přibližně 2 000 předloženými modely za školní rok).

Zdroj: Spolková komora inženýrů 2020, zastoupení Spolkové nadace pro stavební kulturu.

Soutěže na téma "Horská dráha - postavená s vervou" se ve školním roce 2018/19 zúčastnilo celkem 4 578 motivovaných žáků (z toho 38 % dívek) z 528 všeobecných a odborných škol. Postaveno bylo 1 751 modelů. Malé inženýrské stavby vznikaly s týmovým duchem, vytrvalostí a velkou trpělivostí. Technické znalosti, konstrukční schopnosti a řemeslná zručnost byly stejně žádané - protože postavit horskou dráhu je výzva i pro zkušeného stavebního inženýra. V důsledku toho museli účastníci zvládnout také filigránské a jemné motorické dovednosti při stavbě nosné konstrukce - navíc s jednoduchými stavebními materiály. Bylo zapotřebí použít papír a lepenku. Při stavbě těchto modelů tak byly posíleny kognitivní a manuální dovednosti studentů. Témata soutěže se každoročně mění a ukazují tak všestrannost stavební profese. Komory tak podporují baukultur a inženýrskou profesi, aby dlouhodobě čelily nedostatku kvalifikovaných pracovníků v technických profesích.

Fakta

Typ opatření: každoroční soutěž pro žáky
Zaměření: Přírodní vědy, technika

Věková kategorie: I. kategorie: do osmé třídy, II. kategorie: od deváté třídy.

Rozsah: doprovodný školní rok

Rok založení/zahájení činnosti: 2005

Kontakt: Inženýrské komory spolkových zemí se Spolkovou komorou inženýrů

Informace: www.junioring.ingenieure.de

Ceny a soutěže Řešení velkých výzev pro budoucnost přírodního a vystavěného prostředí je v rukou budoucích generací. Cílem školních soutěží je hravou formou vyzvat mladé lidi k řešení těchto témat. Studenti mají možnost prokázat svou invenci a kreativitu před nezávislou porotou. S ohledem na jejich možnosti získají zpětnou vazbu ke svému výkonu na základě odborných kritérií od architektů, inženýrů nebo projektantů - za což jsou mnozí studenti vděční, neboť si mohou posoudit své vlastní kompetence. Ceny a soutěže jsou pobídkou k zapojení do baukultur. Stejně tak mohou tyto postupy podpořit týmovou práci: Všichni musí spojit síly, aby nakonec splnili stanovený úkol. Existuje mnoho způsobů, jak úspěšně realizovat soutěžní projekt: výměna nápadů, koordinace, jednotné vedení, učení se novým řemeslným technikám, zkoušení různých materiálů nebo zkoumání historických aspektů baukultur pro zdůvodnění návrhu (→ s. 55, 68). Na závěr je prezentován hotový výsledek, který dokumentuje učební úspěch žáků. Vítězové jsou oceněni, ostatní se učí přijmout zkušenost prohry a všichni se zájmem obdivují výsledky. Děti a mladí lidé se mohou porovnávat s ostatními v soutěži mimo uzavřenou skupinu nebo třídu. Uplatňují vlastní schopnosti a získávají vědomí, že jsou původci změn prostředí. Získávají přesvědčení, že mohou sami změnit prostředí a překonat obtížné výzvy. To jim dodává sebedůvěru.

(Postavený) svět pro muzeum!

Kulturní vzdělávání je jedním z hlavních a nejobsáhlejších úkolů muzeí. Bez vzdělávací práce v muzeích zůstává sbírání, uchovávání, výzkum a vystavování neúplné. Muzea jako mimoškolní vzdělávací zařízení jsou spolupracujícími partnery pro aktéry v oblasti vzdělávání v baukultuře. Jak ale takový dům pro stavitelství umění navrhnout? Budova muzea, která je přístupná veřejnosti, může být sama o sobě důležitým místem baukultury. Některá muzea pojímají vzdělávání o vystavěném prostředí s plnou důležitostí, jako například Bodeho muzeum v Berlíně, Kunsthalle Emden, Bauhaus Museum Weimar nebo Sprengel Museum Hannover. Jiná se dokonce jako domy architektury a vystavěného prostředí věnují především tématu baukultury.

Dům pro dům

Při přestavbě vily ve vilémovském stylu na břehu řeky Mohan na Německé muzeum architektury (DAM) ve Frankfurtu nad Mohanem bylo cílem nejen přizpůsobit obytnou budovu funkci muzea. Šlo také o ilustraci samotného předmětu architektury. Vyprázdněním vily až na vnější stěny měl architekt Oswald Mathias Ungers možnost realizovat koncept domu v domě - bílý, na čtyřech podpěrách a se čtvercovým půdorysem.

Je to dům pro architekturu a o architektuře. Deutsches Architekturmuseum je výstavní síň i diskusní centrum. Na výstavách, sympoziích a přednáškách se diskutuje o architektonických otázkách a urbanistických výzvách. Protože architektura není vždy samozřejmá, klade DAM velký důraz na komunikaci. Ať už jde o hledání stop v městském prostoru, cestu časem ve stálé expozici "Od primitivní chýše k mrakodrapu" nebo o mistra stavitele z Lega - cílem vzdělávacího programu DAM je objevovat svět na dosah ruky, trénovat vnímání a porozumět jazyku architektury.

DAM je fórum, dílna a výjimečné místo pro učení. Formáty "Bauwerkstatt" a "Bauakademie" nabízejí široký vzdělávací program, který doplňují workshopy šité na míru školním třídám. Aby však DAM oslovil i ty, pro které účast na kulturním dění není samozřejmostí, ale je třeba na ní stále znovu pracovat a posilovat ji, opouští cíleně svůj vlastní dům s cyklem "Architekturmuseum macht Schule". Cílem je přiblížit architekturu dětem a mladým lidem napříč školním prostředím prostřednictvím akčně orientovaných projektů, které jsou blízké reálnému světu - z lidského horizontu a co nejvíce participativní. Za tímto účelem doplňuje spolupráci se školami vzdělávací program pro pedagogické pracovníky. V rámci série akcí

"Architektura na dosah ruky" dává i dospělým, kteří nejsou odborníky v oboru, příležitost seznámit se s architektonickými tématy praktickým způsobem. "Místní architektura" nabízí možnost získat během návštěv konkrétní představu o aktuálních architektonických projektech.

Fakta

Typ opatření: Výstava, sbírka, vzdělávání
Zaměření: Architektura Věková
kategorie: všechny věkové kategorie
Oblast působnosti: celoročně

Rok založení/začátek: 1984 Kontaktní osoba:
info.dam@stadt-frankfurt.de Informace:
www.dam-online.de

Vědecké centrum městské kultury

StadtPalais - Museum für Stuttgart vypráví příběh města Stuttgart pro různorodé publikum, zejména pro děti a mládež. Stálá expozice muzea tak osvětluje historický vývoj od konce 18. století až po současnost z nových úhlů pohledu. Zároveň nabízí návštěvníkům, aby se podíleli na utváření baukultur budoucnosti. Poznatky, které jsou zde zprostředkovány o procesech v urbanistickém navrhování a územním plánování, tvoří důležitý předpoklad a základ pro takovou participaci.

"StadtLabor" je muzejní dílna. Nabídka pro školky a školy zahrnuje komentované prohlídky, workshopy a plánovací hry na téma architektury, urbanismu a baukultur - od návrhu fasád přes mobilitu až po mapování a orientaci ve městě. Na mladé návštěvníky Stadt Palais čeká vlastní království s praktickým stavenišťem "BauMit", kde se stanou urbanisty, architekty, inženýry a řemeslníky vlastního města. Tento formát dává i těm nejmladším návštěvníkům podnět k aktivnímu zapojení do dění ve jejich vystavěném prostředí.

Každý, kdo roztočí kolo štěstí, dostane stavební zakázku. Ať už se jedná o bytový dům se zahradou nebo o šikmou švábskou věž z barevných pěnových kostek a kartonových cihel, výsledkem je Stuttgart, který ještě neexistuje. Po vyřešení stavebního úkolu lze město zničit bourací koulí a hra může začít znovu.

"StadtbauAkademie" je špičkové centrum kompetencí pro zprostředkování architektury a je provozována ve spolupráci s nadací Wüstenrot. Jejím cílem je zábavnou a kreativní formou seznámit děti, mládež, rodiny i dospělé se základními aspekty architektury a urbanismu. Všichni tak získávají stejnou inspiraci pro budoucí a udržitelné navrhování veřejného i soukromého prostoru.

Fakta

Typ opatření: Výstava, sbírka, osvětová činnost a prohlídky s průvodcem
Zaměření: Historie, současnost a budoucnost Stuttgartu

Věková kategorie: všechny věkové kategorie
Oblast působnosti: celoročně
Rok založení/zahájení: Nové otevření 2018
Informace: www.stadtpalais-stuttgart.de

Systematický přístup k místnímu muzeu

"lab.Bode" je společný program Německé spolkové kulturní nadace a Národních muzeí v Berlíně. Iniciativa na posílení vzdělávací práce v muzeích rozvíjí nové přístupy ke spolupráci mezi muzei a školami. Za tímto účelem spolupracuje s devíti partnerskými školami z různých částí Berlína: dvěma základními školami, třemi gymnázii, dvěma komunitními školami a dvěma integrovanými středními školami. V rámci intenzivních výměnných pobytů se žáky a učiteli i odborníky z různých oborů zkouší více než čtyři roky různé způsoby vzdělávání.

V této vzdělávací laboratoři mohou žáci v Bodeho muzeu nejen pozorovat, ale také bádát, zkoušet, experimentovat, klást otázky a komentovat. Pro koncepci školních projektů "lab.Bode" vyvinulo tematický nástroj, který je zdarma k dispozici v materiálovém boxu na webových stránkách.

Styčné body se vzděláváním v oblasti baukultur se objevují v souvislosti s tématy participace, hodnot a muzea jako systému. Materiálový box je rostoucím archivem, fundusem a zároveň dokumentací "lab.Bode". Rozvinutý do podoby stavebnice v digitální podobě bude od konce roku 2020 k dispozici všem zainteresovaným muzeím. Materiály mohou být využity jako podnět pro rozvoj vlastních projektů. Práci iniciativy zviditelňují tři speciálně vytvořené prezentační prostory v rámci prohlídky sbírek Bodeho muzea: "Think Space", "Free Space" a "Platform", které různí aktéři využívají v závislosti na různých aktivitách. Tyto prostory jsou otevřeny i všem ostatním návštěvníkům, ať už k zanechání dotazů a připomínek, zkoumání témat sbírky, přemýšlení nebo třeba k odpočinku. Tím to ale nekončí, protože "lab.Bode" školí 23 dobrovolníků po celé zemi v oblasti vzdělávání a práce s veřejností, kteří působí jako multiplikátoři přístupů. Program doplňuje další školení pro učitele.

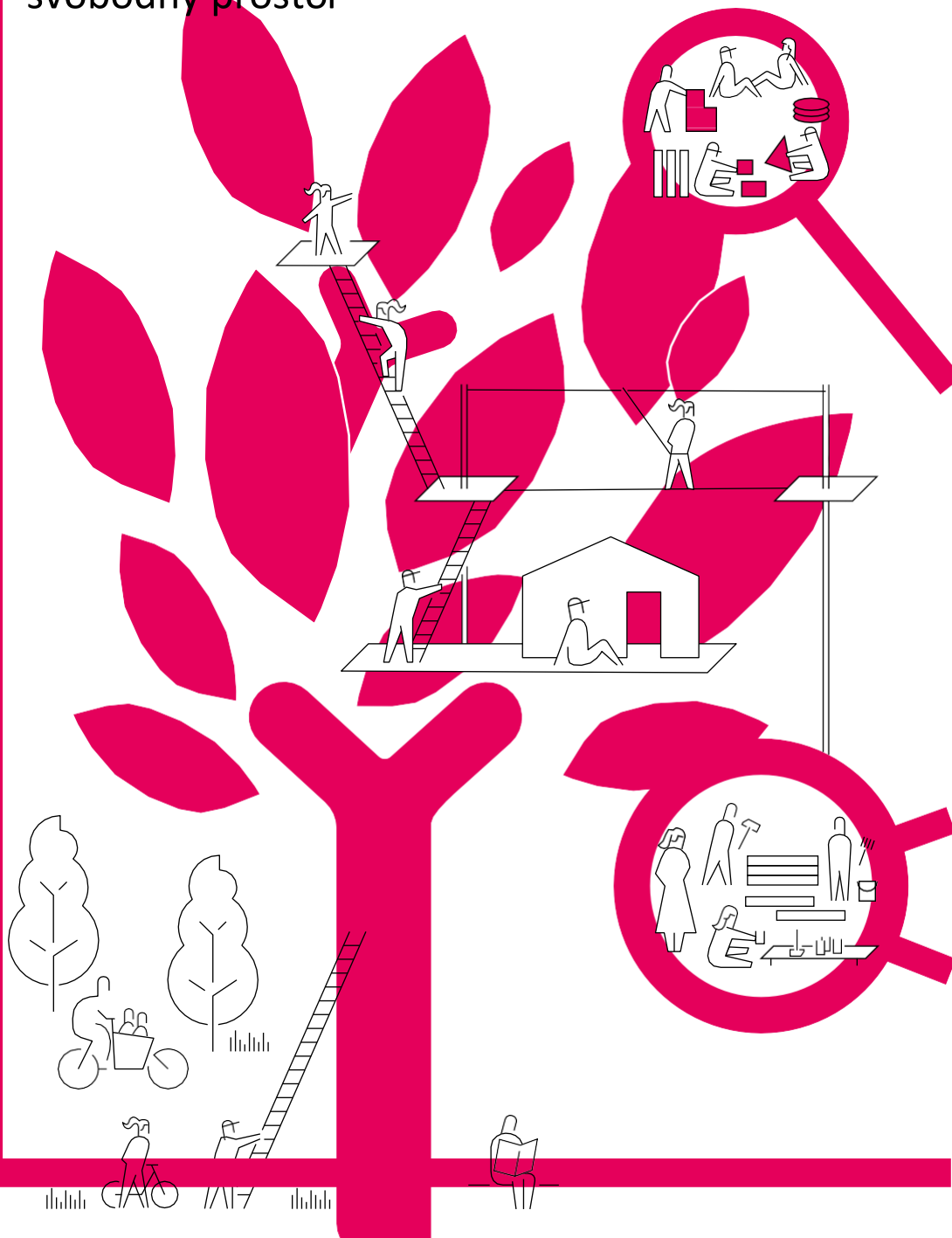

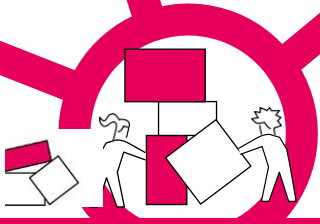
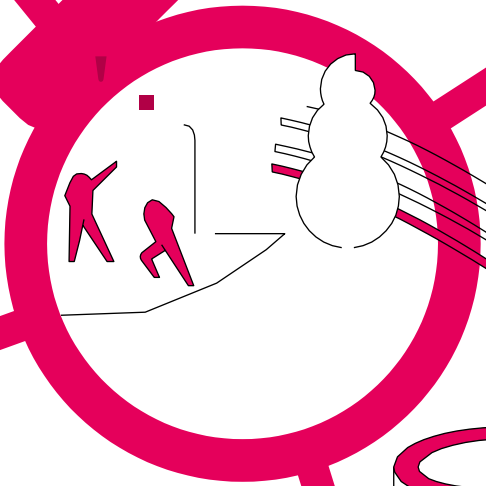
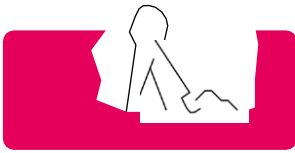
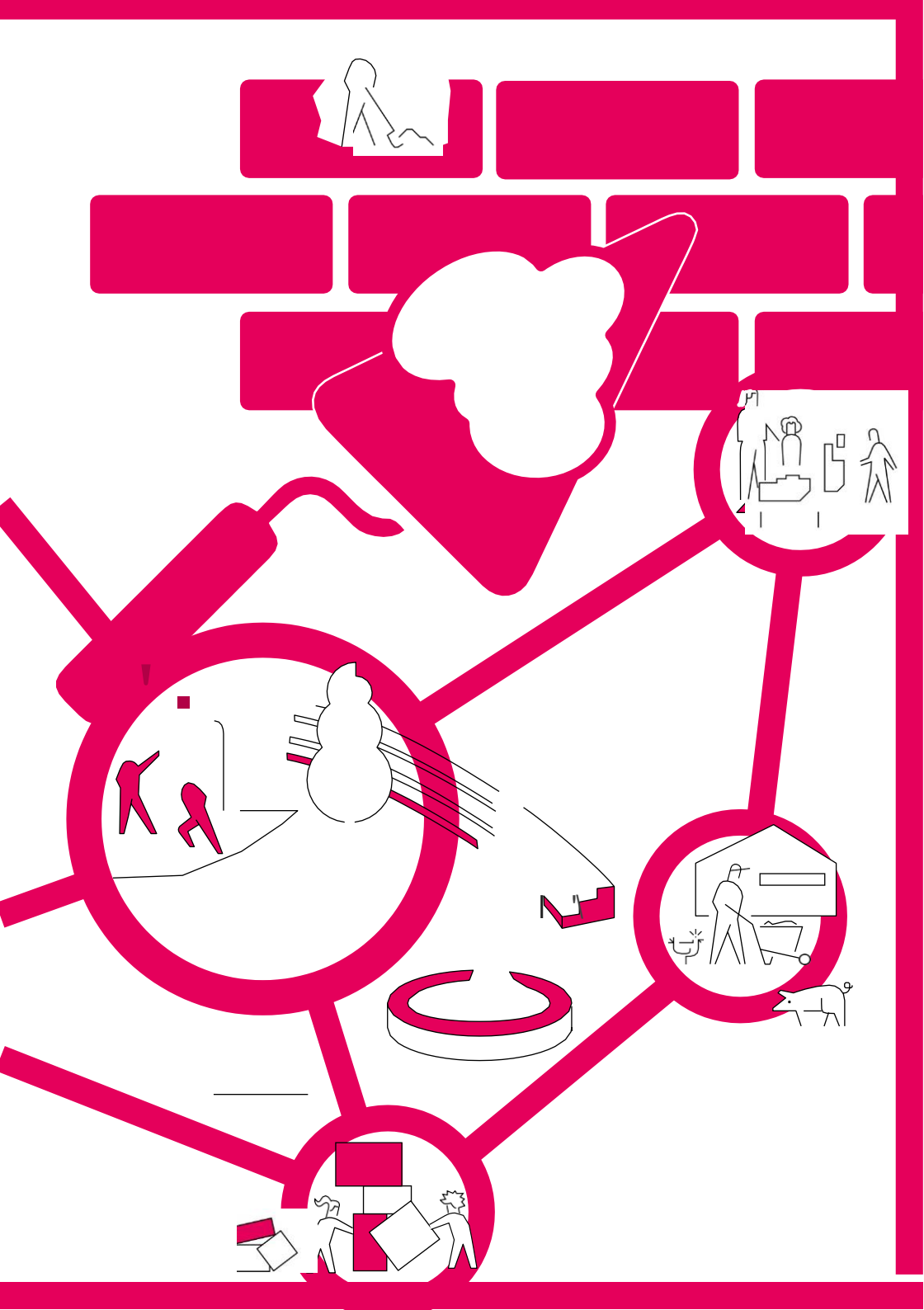
Fakta

Typ opatření: Mediační laboratoř a kurzy odborné přípravy
Zaměření: Posílení práce s veřejností v muzeích

Věková kategorie: školní třídy všech věkových kategorií, dospělí
Oblast působnosti: celoročně
Kontakt: labbode@smb.spk-berlin.de
Informace: www.lab-bode.de

Vzdělávání v baukultur vytváří volný/ svobodný prostor

Prostorová laboratoř pro občany

V Neunburgu vorm Wald, městečku s 8 273 obyvateli, se interiér historického špitálního kostela Heilig Geist proměnil v prostorovou laboratoř a experimentální prostředí.

V 60. letech 20. století byl špitální kostel prodán soukromému investorovi, ačkoli ve skutečnosti tvoří architektonický celek s přímo připojenou nemocniční budovou. První renovace pozdně gotické stavby s pískovcovou žebrovou klenbou proběhla v 70. letech 20. století. Dlouhá léta však nebyla budova bývalého kostela využívána, což se podepsalo na historických zdech.

V prosinci 2015 ve spolupráci s LAG Architektur und Schule e. V. (místní akční skupinou pro architekturu a školu) vznikl v tomto kostelním prostoru z iniciativy místní střední školy celoplošná instalace z lepenky. Tímto způsobem se dostalo pozornosti nejen kostelu a škole. Poprvé se studenti v rámci projektu zabývali historickou budovou. Vernisáží se zákům školy Gregora von Scherra v Neunburgu vorm Wald podařilo vzbudit zájem veřejnosti o památkově chráněnou budovu. Když město v roce 2016 odkoupilo sousední budovu, vznikla vize, jak kostel v budoucnu oživit. Zejména angažovanost vedení školy otevřela cestu k přeměně budovy pro vzdělávání a kulturu. Spolupráce s projektem "LOST TRACES..." v rámci Roku evropského dědictví odstartovala v roce 2018 laboratorní fázi. Mladí aktéři získali podporu obce, místního uměleckého sdružení, Rotary klubu, Jugendbauhütte Bayern, Stadt als Campus e. V. a LAG. Studenti, občané, místní iniciativy a umělci oživilí kostel a vyzkoušeli různé formáty využití.

Od té doby se v kostele Spitalkirche vystavují práce žáků. Tím se žákům dostává zvláštního uznání. Je jim dán volný prostor pro jejich designové nápady. Mnohé nápady na využití kostela, které středoškoláci představili v prostorové laboratoři, jejich přání a myšlenky, se tak dočkaly velké pozornosti veřejnosti i médií.

Budova, která stojí za zachování, nyní našla nové využití jako místo pro výstavy, místo pro setkávání občanů a koncertní sál. Zachováním budovy bude předán kus její historie budoucím generacím.

Fakta

Typ opatření: Prostorová laboratoř - experimentální prostor, výstavní prostor, místo pro setkávání občanů a koncertní prostor

Zaměření: Nápad na využití opuštěné památky
Věková kategorie: Žáci od 10 do 16 let

Rok založení/zahájení: od roku 2015 Závazek Georg-von-Scherr-Realschule

Informace: www.lost-traces.eu/portfolio/spitalkirche

Prostorové laboratoře Pokud chce město nebo obec vyzkoušet nové způsoby využití a zapojit do procesu občany, jsou k tomu vhodné společné plochy veřejných prostorů. Ulice, náměstí, zelené a otevřené plochy nebo dokonce církevní budovy se mohou stát prostorovými laboratořemi pro experimentální dočasné využití, urbanistické zásahy nebo nové formáty dialogu a akcí (→ s. 78).

Vnitřní a venkovní prostory se na určitou dobu stávají stavebními nebo výstavními prostory. Na školních pozemcích mohou být stavbami dětí a mládeže testovány různé nápady nebo mohou ovlivnit městský prostor. To má dvojí přínos: pro úpravu veřejných prostorů a pro podporu vzdělávání v oblasti baukultur.

Pro tento účel je obzvláště vhodná spolupráce mezi městem nebo obcí a místní vzdělávací institucí. Tím se posiluje propojení školy a jejího okolí. Zohledňuje se také skutečnost, že nejen budova školy, ale i celý veřejný prostor je místem vzdělávání dětí a mládeže.

V těchto prostorových laboratořích lze provádět konkrétní experimenty s cílem využít potenciál místa. Lze zde testovat varianty využití a přestavby. Tím se otevírají alternativy, otevírá se cesta ke kooperativním, participativním strategiím, a tak se vytváří přijetí.

Obtížná místa nebo místa, která byla považována za ztracená, dostávají zpočátku na omezenou dobu nové příležitosti, k čemuž je zapotřebí včasné dohody mezi všemi zúčastněnými. O případné přestavbě místa by nemělo být rozhodnuto se zřízením prostorové laboratoře. Tento proces je otevřený.

Vyrazte do parku a přidejte se

"Participativní park" ve Weinstadtu umožňuje komunikativní městský design, postupný další rozvoj veřejného prostoru - a podporuje vzdělávání v oblasti baukultury prostřednictvím participace.

Dobrá participace je živou baukultur a podporuje vzdělávání v oblasti baukultur: V parku "Mitmach-Park" ve Weinstadtu probíhá rozvoj, plánování a využívání rozmanitých prostor společně s místními obyvateli. V projektu se prolíná plánování, využívání a ochrana s participací na cestě k tvorbě otevřeného prostředí. V rámci jasného stavebně-návrhového rámce dostávají aktéři příležitost vytvořit něco vlastního. Koncept patchworkového parku je stejně různorodý jako společnost sama: Jako hybrid městského zemědělství a klasického parku kombinuje na ploše sedmi hektarů volný čas, produkci potravin a sousedství. Tímto způsobem oslovuje širokou škálu cílových skupin. Různorodé typologie zahrad s nabídkou zahradnictví rostou společně s dětskými hřišti, zemědělstvím, rekreační a volnočasovou infrastrukturou. Lidé všech věkových kategorií jsou zváni, aby si stanovili vlastní témata.

Za účelem rozvoje tohoto programu využití společně s místními aktéry vypracovali aktéři víceletou, vícevrstvou strategii účasti s mnoha formáty. Weinstadtských 184 sdružení bylo zapojeno do několika workshopů, jejichž cílem bylo navrhnout fórum parku, centrální místo konání akcí. Výsledkem byla rozmanitá nabídka - od filmových večerů po ochutnávky vín - která byla zahrnuta do plánování vybavení a infrastruktury. Rada obecní mládeže také navrhla uspořádat dosud největší celorepublikové setkání mládeže,

kterého se zúčastnili všichni žáci sedmých až dvanáctých tříd. Společně určili program budoucího hřiště pro mládež a poté jej předložili místní radě, která se řídila návrhy a přáními mládeže.

Na realizaci projektu se podíleli také místní řemeslníci, například tesaři. Společně s mladými lidmi vyrobili první sedací nábytek, který proměnil bývalé pole v park. Projekt se považuje za příspěvek ke znovuoživení vyučovacích modelů v oblasti plánování měst a volného prostoru, které předávají znalosti a dovednosti o procesech navrhování veřejných prostranství. Kooperativní přístup vytváří účast na budoucím plánování a využívání. Výsledkem je vysoce kvalitní, komunitou podporovaný park s rozmanitou nabídkou.

Fakta

Zadavatel: Město Weinstadt Krajinářská architektura: A24 Landschaft

Typ opatření: Participativní park a Krajinářské úpravy, proces participace
Celkové náklady (hrubé): EUR (5 mil. EUR)

Plánovací a stavební období: 2015-2021
Kontakt: Steffan Robel, A24 Landscape, post@a24-landschaft.de, 030 31169640
Informace: www.a24-landschaft.de

Mezioborová spolupráce Každý obor, který může být spojen se vzděláváním v oblasti baukultur, nabízí různé perspektivy: Architektura se zaměřuje na plánování návrhu a stavby, stejně jako na aspekty zprostředkování architektury. Urbanismus a územní plánování rozvíjí prostorové struktury, pro které jsou důležité formáty participace. Řemesla spojují stavební realizaci a návrh. Politika, správa a umění však také osvětlují důležité aspekty baukultur (→ s. 26). Vzdělávání může tyto obory spojit tím, že se baukultur bude zabývat v rámci vyučovacích procesů různých předmětů. Aby se témata baukultur stala srozumitelnými vyučovacími předměty, musí učitel sám provést jejich přenesení. To vyžaduje dobrou přípravu a dostatek času. Každý žák navíc začíná s jinými požadavky na výuku. Učitelé by měli s každým začít tam, kde se nachází, a projevit humor, trpělivost, laskavost i své znalosti. To funguje prostřednictvím komunikace se žáky, například při rozhovoru ve třídě nebo mimo vlastní vyučovací hodinu. Je to právě komunikace, která sjednocuje vzdělávání a baukultur. Společným cílem obou oblastí je ukotvit ve společnosti uznání a vnímání baukultur. Aby mohli odborníci na vzdělávání a učitelé kompetentně komunikovat témata baukultur, potřebují mít přístup k odborným informacím. Toho je dosaženo prostřednictvím dalšího profesního vzdělávání, síťování a podporou z oborů, jejichž hlavní činností je baukultur. Vytvoření společného jazyka na tomto základě otevírá cestu k mezioborové spolupráci.

Místní spolupráce pro spravedlivé vzdělávací příležitosti

Žádné dítě, žádný mladý člověk není ztracen, to je hlavní zásada projektu "Jeden čtvereční kilometr vzdělání". Cílem je usilovat o spravedlivé vzdělávací příležitosti pro všechny děti a mladé lidi v celé zemi prostřednictvím vytváření místních vzdělávacích sítí.

Jádrum programu "Ein Quadratmeter Bildung" jsou tzv. vzdělávací dílny jako místo pro navazování kontaktů a interakcí v sousedství. Nadace Freudenberg se společně s dalšími nadacemi, spolkovými zeměmi a obcemi podílí na dvanácti místech programu po celém Německu po dobu deseti let. Začíná se na základní škole a v sociálně znevýhodněné čtvrti se realizuje aktivizační přístup v malém měřítku. V otevřeném, přívětivém prostoru dílen působí facilitátoři z praxe se školním a sociálně-výchovným know-how. Jako aktéři změny podporují vedoucí pracovníky, pedagogické pracovníky, dobrovolníky, rodiče a další zúčastněné strany

vzdělávací sítě s cílem rozvíjet společné pedagogické postoje, strategie a obsah. Rozpočet poskytnutý nadací, který mohou vzdělávací instituce využívat individuálně bez velkého byrokratického úsilí, pomáhá včas realizovat na místě společně vyvinutá řešení.

Program nepředepisuje konkrétní řešení. Podněcuje místní odpovědná společenství a nabízí nový prostor pro spoluvytváření řešení. Pedagogičtí pracovníci, kteří léta pracovali vedle sebe v sousedních zařízeních, aniž by se znali, zjišťují, že díky pravidelné výměně lze sdružovat zdroje. Stejně důležité pro rozvoj okolního sociálního prostoru jako společně vypracovaná konkrétní opatření jsou naděje, odvaha a vůle něco dokázat s obecním spolkem pro vzdělávání. Přechody mezi vzdělávacími institucemi, jazykové vzdělávání jako úkol všech subjektů, kompetence pedagogických pracovníků orientované na rozmanitost, demokratická participace - vlastní zvolená ohniska práce v jednotlivých místech programu jsou podobná v městských čtvrtích i na venkově. Odpovědi vypracované ve vzdělávacích sítích se však liší: v Berlíně-Neuköllnu byla kromě meziinstitucionálních formátů portfolia pro dokumentaci vývoje učení od jeslí až po střední školu vytvořena síť vzdělávacích dílen, v nichž se děti učí prostřednictvím samostatného bádání a objevování. Výsledkem tohoto programu je stipendijní program se vzdělávacími sponzorskými příspěvky na individuální podporu mladých lidí a také "Dočasná galerie", která umožňuje dětem a mladým lidem přístup k uměleckému a kulturnímu vzdělávání. V Neubrandenburgu zase základní škola testuje kompetenční portfolia jako nové přijímací řízení do školy pro prvňáčky. Rozvíjí se také síť dobrovolných mentorů čtení, dopolední čtení na základních školách a ve střediscích mimoškolní péče s osobnostmi z města a startovací sada, která je dostupná i online, aby usnadnila příchod dětí uprchlíků a jejich rodičů.

Vzdělávací workshopy programu "Ein Quadratkilometer Bildung" se snaží přispět ke stabilizaci sociálního prostoru v sousedství. Rovnoměrně rozdělené vzdělávací příležitosti by byly v tomto směru velkým pokrokem.

Fakta

Typ opatření: Podpora procesů ve vzdělávacích sítích

Zaměření: sociální začlenění, účast

Věková kategorie: všechny věkové kategorie

Rozsah/délka trvání: vždy 10 let

Rok založení/zahájení: 2006 první místo programu, probíhá

Kontakt: info@ein-quadratkilometer-bildung.org Informace:

www.ein-quadratkilometer-bildung.eu

www.freudenbergstiftung.de

Participace Účast a sdílení jsou základními prvky komunity. Pohled na stavební zákon (§ 3 odst. 1 BauGB) ukazuje: o stavebních projektech musí být poskytovány informace a veřejnost musí být zapojena již v rané fázi. Participace je dnes nepostradatelnou součástí plnění úkolů obcí. Fóra, jako jsou kulaté stoly, setkání občanů nebo veřejné diskusní akce, nabízejí občanům možnost spolurozhodovat o obecních záležitostech plánování, výstavby a následného využití. Správci čtvrtí společně s angažovanými obyvateli organizují participační procesy, které jsou nezbytné pro pokrok nebo stabilizaci obytného prostředí. Společně vypracované strategie, jako je zadávání potřebných odborných posudků, spojují skupiny různých zájmů, vzdělání a věku. Tímto způsobem se stávají součástí procesní kultury. Právě zapojení mladších generací do participativních projektů, které je orientováno na výsledek je na jedné straně nezbytné pro vzdělávání v oblasti baukultur a na druhé straně tak lze odpovědným osobám zprostředkovat nové pohledy na projektování. Zapojí se však pouze ti, kteří si jsou vědomi svých možností účasti. Pomáhají pevná kontaktní místa, která nabízejí nezávislé moderování zaměřené na řešení, workshopy (např. vzdělávací workshopy → s. 86), kanceláře pro participaci nebo shromáždění dětí a mládeže. Mají vliv na město a region, jsou přítomny pro občany v místní komunitě a jsou propojeny do sítě. Neformální kontakty mezi zástupci institucí k úspěšné participaci nestačí. Síť Baukulturelle Bildung proto sdružuje všechny aktéry (→ s. 52-53).

Hravé plánování se "Hrou vize školy"

Jak vlastně vzniká dokonalá škola? Jak jdou dohromady pedagogické a prostorové koncepty při výstavbě školy? Těmto otázkám se věnuje architektonická kancelář die Baupiloten.

Na základě své praxe participativního a strukturálního plánování škol vyvinula organizace Baupiloten BDA hru, která umožňuje školám a obcím provést nezávislou participativní analýzu potřeb, jaké prostory budou v budoucnu potřeba. Během pouhých 100 minut a 17 kroků se v dialogu s politiky a správci hravou formou prozkoumají různé potřeby všech skupin uživatelů, vyjednávají se priority a vytvoří se společný prostorově-pedagogický program pro školu. To pomáhá všem účastníkům tohoto participativního procesu hravě zpřesnit a formulovat své představy o vzájemném působení pedagogiky a architektury. Pomáhá architektům přizpůsobit své návrhy potřebám uživatelů a v nejlepším případě i k získání toho, co socioložka Helga Nowotny

nazývá sociálně robustní znalosti. Uživatelé každé školy jsou přece odborníky na svět, v němž žijí a tráví svůj každodenní život.

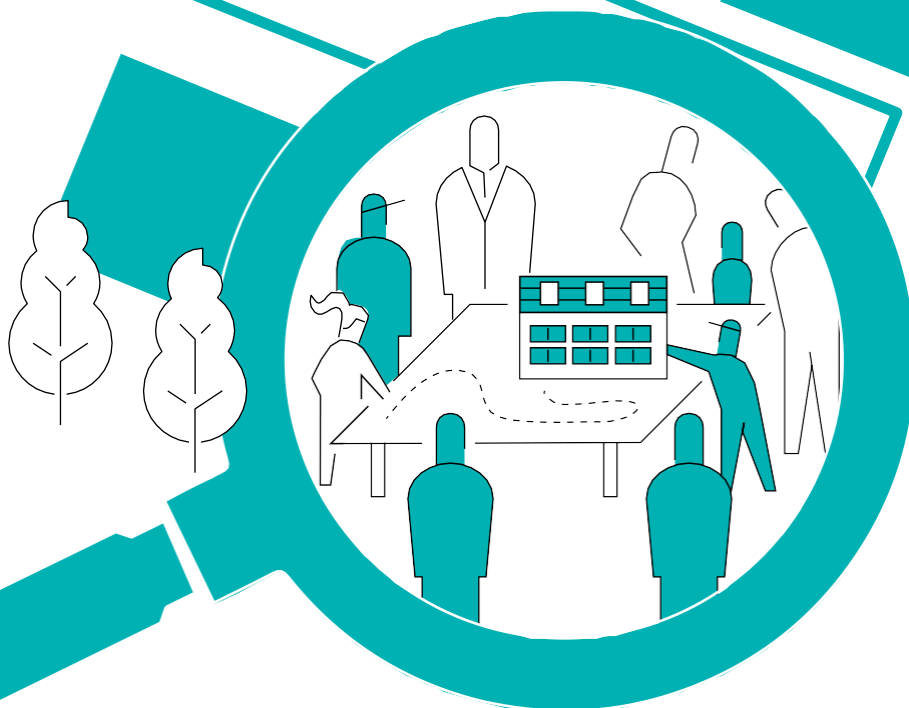
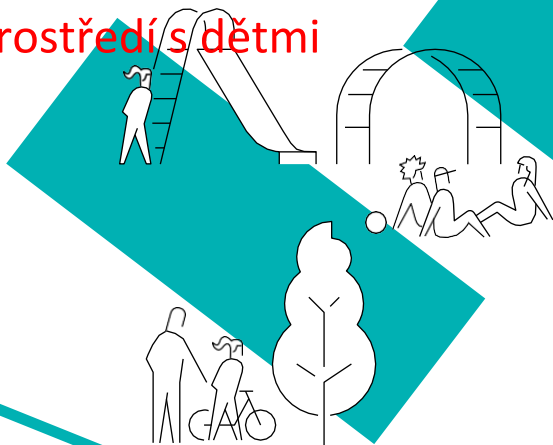
Výsledkem je abstraktní koncept školní budovy v podobě pedagogicko-prostorového zónování, nikoli architektonického návrhu nebo stavebního plánu. Vzhledem k tomu, že v této fázi koncepce se činí důležitá rozhodnutí, doporučuje se pro další vývoj projektu průběžná odborná podpora celého procesu participace. S několika úpravami lze hru využít také ke zpřesnění vizí pro obytné budovy a jiné typy staveb a k vypracování konceptů nových budov daného druhu. "Hra vize školy" od Baupiloten BDA, financovaná Nadačí Hanse Sauera a Spolkovým ministerstvem hospodářství a energetiky a zmocněncem spolkové vlády pro kulturu a média, byla oceněna jako jeden z tzv. kulturních a kreativních pilotů roku 2018.

Fakta

Typ opatření: vzdělávací budova vytvořená participativním způsobem
Hlavní zaměření: Architektura, interiér, materiál a konstrukce
Věková kategorie: Dospělí, žáci od 16 let (od 10. třídy)

Rozsah/trvání: 100 minut hrací doby
Rok založení/začátek: 2001 Kontakt: post@baupiloten.com
Informace: www.baupiloten.com

Budovy pro vzdělávání - Rozvíjení prostředí s dětmi

Objevování niky

Školka v Mahlsdorfu ukazuje, jak rozmanité zážitky mohou pozitivně podpořit vývoj dětí.

100 dětí, jeden dům, úzký pozemek, omezený rozpočet - architektonická kancelář objevuje niku. Dvoupodlažní novostavba denního stacionáře v Mahlsdorfu na druhý pohled překvapí, protože dlouhá stavba s protáhlým půdorysem je rozčleněna střídáním výklenků/nik a proluk, které lze vnímat smyslově, vizuálně i akusticky.

Na základě přirozené dětské zvědavosti lze na fasádě i v interiéru objevit mnoho drobných zvláštností: velkoplošné nástěnné malby na integrovaných panelech, vyvýšené záhony pro velké městské zahradnické potěšení, integrované pódium pro spontánní představení, zvukové instalace a výklenek zcela obložený zrcadly převracejí obvyklé vnímání prostoru naruby. Děti totiž potřebují řád a strukturu, aby mohly vyrůstat v bezpečí, ale potřebují také

všestranné prostředí, které je podle potřeby stimulační nebo uklidňující. Multifunkční prvky poskytují dětem inspiraci, aby si vystačily s několika málo dalšími hračkami. Otevřené strukturální prostředí může silně ovlivnit kreativitu a volnou hru. V neposlední řadě dětské koupelny nabízejí příležitosti k objevování a zkoumání vody pro základní přírodovědecké znalosti.

Pokoje jsou také uspořádány tak, aby podporovaly každodenní rutinu. Pomáhají dětem různého věku a úrovně vývoje, aby se staly samostatnými. Hrací a schovávací místa ve vestavbách umožňují plynulý přechod z venku do interiéru. Děti potřebují různé možnosti přechodu do programu školky. Schovávání, hraní, převlékání nebo odstup - každé dítě je jiné. Mezi složitými zákonnými požadavky, pedagogickou koncepcí a architektonickými možnostmi architektury přátelské k dětem se soustředíme na potřeby. Nabídky na chodbách a v šatnách tak usnadňují rozloučení s rodiči a vstup do světa školky.

Fakta

Klient: Kinderzentren Kunterbunt
Architektura: baukind
Architektonická opatření: Nová budova s
exteriérovým designem, interiérový design

Období výstavby: 2018-2019
Kontakt: baukind GmbH, 030 95624294,
post@baukind.de
Informace: www.baukind.de

Škola prostředí Pečlivě navržené vnitřní a venkovní prostory umožňují dětem v jeslovém nebo školkovém věku získat rané estetické zážitky. Toho lze dosáhnout v podnětném, ale ne příliš stimulujícím prostředí, které poskytuje bezpečí a odpovídá vývoji na cestě k samostatnosti. Přirozené světlo, barvy, hmatatelná materialita a prostory pro odpočinek a ticho střídající se s volným pohybem a aktivitou senzibilizují vnímání. (→ s. 94, 8-9).

V celé zemi existuje množství pedagogických koncepcí s výchovnými nápady a postupy.

Úkolem pedagogů jako ústředních aktérů je přenést je do prostor každodenní činnosti. Pokud jsou koncepce a architektura jednotlivých pedagogických zařízení vzájemně koordinovány, dosahují děti širokých vyjadřovacích možností. Jedním z přístupů v oblasti působení na děti raného věku je Reggiova pedagogika, která chápe prostor jako důležitý prvek pro vzdělávací a výchovné procesy. Podle tohoto konceptu z italského města Reggio Emilia slouží prostor jako třetí vychovatel vedle učitelů a skupiny dětí. Vzdělávání a výchova dospívajících je v tomto pojetí tzv. společný úkol. Nejen rodiče a pedagogové, ale také architekti a projektanti musí rozvíjet společné hodnoty, aby mohli plnit svou společenskou odpovědnost. Děti a mladí lidé svými individuálními možnostmi doplňují své okolí podle vlastních představ, pokud k tomu dostanou příležitost. Stávají se tvůrci své vlastní kultury.

Škola zůstává v obci

Ve venkovské obci s přibližně 1 000 obyvateli se celá obec ujímá zachování školy a díky odhodlání nakonec ožívuje celou vesnici.

V poslední době začal počet obyvatel v Dettmannsdorfu, který se nachází východně od Rostocku v Meklenbursku-Předním Pomořansku, opět stoupat. Jedním z důvodů je svobodná evangelická škola v Dettmannsdorfu, která vznikla na místě bývalé státní školy. Obklopuje ji venkovská atmosféra: uliční návsi jednoduchého vzhledu, aleje stromů a rozlehlá pole.

Vztah k obci by měl být při výstavbě nové základní školy za každou cenu zachován, a to nejen stavebně. Měly by být odstraněny překážky pro využívání budovy všemi obyvateli a budova by měla být otevřena životu obce. V nové budově se proto nachází nejen základní škola, ale také komunitní zařízení a prázdninový hostel pro mladé. Vzniklý prostor tak může být optimálně přístupný různým skupinám v různých obdobích - a v případě, že by škola přestala existovat, mohl by být s poměrně malým úsilím přeměněn na byty. Díky této flexibilitě prostorového programu

je nová škola vhodná jako centrální místo pro vzdělávání, rekreaci a pořádání akcí vesnické komunity. Posuvnými stěnami lze z navazujících místností vytvořit velký prostor pro pořádání akcí. Ve venkovním prostoru jsou zachovány přilehlé plochy pro přestávky nebo pro venkovní výuku.

Železobetonovou konstrukci budovy obklopuje fasádu s prosklenými třívrstevnými smrkovými panely. Ty vytvářejí odkaz na okolní přírodu. V prostorách v přízemí se nacházejí dílny, výuková kuchyně, zkušebna kapely, kavárna, víceúčelová místnost a knihovna. Učebny v horním patře slouží také jako místnosti pro mimoškolního dětského centra, což bylo předem dohodnuto s krajským úřadem péče o mládež. Nachází se zde také výtvarná a hudební učebna. Vykonzolované horní patro tvoří také střechu pro venkovní prostory jako ochranu před povětrnostními vlivy a sluncem.

Dettmannsdorf se stává atraktivnějším místem nejen pro mladé rodiny a jejich potomky. Zachováním základní školy se podařilo udržet i spolkový život, další vzdělávání dospělých a služby. Kromě toho vzniklo centrální místo pro vzdělávání v baukultur na venkově.

Fakta

Klient: Schulförderverein Dettmannsdorf e. V.
Architektura: mrschmidt Architekten, Berlin
Architektonická opatření: Novostavba a přestavba na komunitní zařízení
Celkové náklady (hrubé): EUR, z toho cca 3,3 mil.
500 000 eur z veřejných zdrojů

Doba výstavby: 2014-2017
Kontakt: Marika Schmidt, mrschmidt Architekten
030 39809760, mail@marikaschmidt.de Informace:
www.marikaschmidt.de

Inkluzivní stavební kámen města

Na cestě k přestavbě školního areálu bylo v okolí parku Klingelpützpark v severní části Starého města Kolína nad Rýnem postaveno několik vzdělávacích budov. Městský výzkumný projekt s modelovým charakterem ukazuje, jak může školní areál propojit sousedství.

Na kolínském městském úřadě byla pro tento stavební projekt zřízena skupina pracovníků Úřadu pro rozvoj školství. Nezisková nadace Montag Foundations v Bonnu se již od vzniku první myšlenky věnuje projektu Bildungslandschaft Altstadt Nord (BAN) jako obzvláště inovativnímu projektu výstavby školy.

V centru Kolína nad Rýnem, na okraji městského parku, vzniká BAN - sdružení různých vzdělávacích institucí. Ke stávajícímu gymnáziu a večerní škole vedle základní školy přistavěla architektonická kancelář pět nových budov. Patří mezi ně přístavba památkově chráněné budovy a

chráněná základní škola s celodenním provozem, denní stacionář, střední škola, studovna a budova jídelny a ateliérů, která je k dispozici všem institucím v areálu jako společná budova.

Jako skupina mají mládežnické a vzdělávací instituce větší šance do budoucna než jednotlivci - jak z pedagogického, tak ze strukturálního hlediska - a mohou tak vysílat průkopnické impulsy do okolního městského prostoru. Zároveň BAN zapadá do okolních čtvrtí jako nový urbanistický stavební prvek. Toto prolínání využití klade nové otázky o vztahu mezi školou a veřejným prostorem: Když žáci opouštějí školní budovu na oběd, na čtení v knihovně nebo na samostudium, je potřeba, aby přestávky trávili v oploceném školním areálu? Pokud jsou vzdělávací zařízení přístupná občanům na různé akce i mimo vyučovací hodiny, je účelné, aby se do nich vstupovalo přes oplocený školní pozemek a ne v přímém kontaktu s veřejným prostorem? Odpověď na tyto otázky poskytuje návrh. Cesty a náměstí mezi budovami jsou koncipovány jako veřejný prostor, pouze mateřská a základní škola mají chráněné venkovní prostory. Střední škola využívá veřejně přístupný park jako školní dvůr. Obyvatelé a občané tak mohou přicházet do kontaktu s budovami, jejich vnitřním životem a v neposlední řadě s dostupnými vzdělávacími možnostmi.

Fakta

Zadavatel: Správa budov města Kolína nad Rýnem s
Úřadem pro rozvoj školství.
Architektura: gernot schulz : architektur GmbH (Bauffeld B)
Typ opatření: městská výstavba a modelový projekt,
Účast, nová výstavba, památková renovace a rozšíření
Období výstavby: 2007-2020

Kontakt: V., info@bildungslandschaft-altstadt-nord.de,
[gernot.schulz : architektur GmbH](mailto:gernot.schulz@architektur.gmbh)
0221 9408050, info@gernotschulzarchitektur.de
Informace: www.ban-koeln.de/ban-sv, www.gernotschulzarchitektur.de

Vzdělávání v baukultur jinde

Výzvou vytvořit mezi mladými lidmi povědomí o architektuře, městě a udržitelném rozvoji se v jiných zemích zabývali již před desítkami let. Mezinárodní sdružení architektů Union Internationale des Architectes (UIA) založilo v roce 1999 pracovní skupinu "Architektura a děti". V mnoha zemích se tak vzdělávání v oblasti baukultur již etablovalo jako ucelená oblast působení ve vzdělávání. Příkladem tohoto dalekosáhlého zakotvení vzdělávání v oblasti baukultur jsou mimo jiné Francie, Finsko, Dánsko a Švýcarsko. V průběhu let byly vypracovány projekty a konkrétní programy, z nichž již těží mnoho žáků. Konečnou udržitelnost městského prostředí závisí na uvědomění všech uživatelů. To vyžaduje znalosti. Proto stojí za to podívat se do sousedních evropských zemí, na jejich plány a jejich realizaci - navzdory odlišným výchozím bodům.

Bonjour Francie!

Organizace pro architekturu, urbanismus a vystavěné prostředí

Ve Francii platí od roku 1977 přelomový zákon o architektuře *Loi sur l'architecture*, který stanovuje význam architektury jako společenského kulturního statku. V jeho rámci byla založena Rada pro architekturu, urbanismus a životní prostředí (Conseil d'architecture, d'urbanisme et de l'environnement, CAUE), která zřídila poradní orgány na úrovni *departementů*. V současnosti existuje 93 takových úřadů a tyto instituce jsou financovány z veřejných prostředků.

Kromě bezplatného poradenství a podpory stavebních projektů - každoročně se na odbornou pomoc CAUE obrací značný počet více než 200 obcí - se nezisková organizace CAUE zabývá především vzděláváním v oblasti baukultury. V rámci své osvětové činnosti pořádá výstavy, konference, debaty a návštěvy staveb pro širokou veřejnost s cílem podnítit veřejnou diskusi. Ve spolupráci s místními aktéry CAUE iniciuje a vytváří materiály, jako jsou brožury, architektonické trasy, mapy a výstavy o architektuře a památkové péči. Díky tomu vzniká rozmanitý soubor bezplatných informací a publikací, které zohledňují kulturní dědictví a krajinu.

Kromě výuky pro širokou veřejnost probíhá také rozsáhlý program pro děti a mládež, takže každý rok se s tématem baukultury ve škole nebo mimo ni setká ve Francii přibližně 60 000 školáků. Organizace CAUE je stálým kontaktním místem. Nabízí podporu zájemcům z řad učitelů, kteří chtějí začlenit téma vystavěného a přírodního prostředí do svých vzdělávacích projektů s dětmi od mladšího školního věku v různých předmětech. CAUE tak propojuje vhodné architektky a projektanty s odborníky na vzdělávání a učiteli ve školách.

V prvním kroku se konají školení pro učitele a workshopy na školách s několika učiteli. Ve druhém kroku se týmy složené z architektů, stavitelů a umělců vydají společně s učiteli do školních tříd. Ve třetím kroku, ve fázi workshopů, žáci přistupují k tématu baukultury prostřednictvím vlastních praktických činností.

To se děje i mimo vyučování prostřednictvím exkurzí do okolí školy a návštěv míst, která jsou důležitá z pohledu baukultur. Za účelem intenzivní práce vytvářejí žáci malé skupiny. Workshopy jsou koncipovány tak, aby učitelé mohli samostatně pracovat na tématech baukultur v rámci vyučovacích hodin po dobu několika měsíců. Na konci projektové fáze jsou vzdělávací aktivity žáků a učitelů oceněny výstavou pro celou školu.

Organizace CAUE nabízí v závislosti na *departementu* také mimoškolní aktivity pro děti a mládež, jako jsou prázdninové dílny nebo odpolední program. Speciální příležitosti pro vzdělávání v oblasti baukultur nabízí škola architektury École d'Architecture pour Enfants, kterou iniciovala organizace CAUE a která od roku 2012 pořádá kurzy baukultur pro děti a mládež po celý školní rok.

Ahoj, Finsko!

Baukultur jako samozřejmá součást ústavy

Abyste mohli udělat něco nového, je třeba nejprve učinit jasné rozhodnutí. Ve Finsku se § 20 finské ústavy posiluje základní právo na nedotčené a zdravé životní prostředí. Země s přibližně 5,5 milionu obyvatel na ploše zhruba o velikosti Německa zahájila komplexní architektonickou politiku již v roce 1998 a stala se tak průkopníkem baukultur v Evropě. Deklarovaným cílem je zapojení všech obyvatel. Protože odpovědnost za přírodu, její rozmanitost a kulturní dědictví je spatřována v každém jednotlivci - a tím i za vytváření prostředí, ve kterém stojí za to žít.

Hlavní body v tomto ohledu zásadního školního vzdělávání se zaměřují mimo jiné na participační dovednosti a také na budování udržitelné budoucnosti. Rozvoj environmentální odpovědnosti a vzdělávacího prostředí

by měla být součástí kultury každé školy. Znalosti o vystavěném prostředí, architektuře, designu a kulturním životě se nakonec dostanou do národních osnov. Výukové moduly týkající se umění a životního prostředí by měly stejnou měrou zahrnovat baukultur. K tomu, aby bylo možné tento interdisciplinární přístup realizovat, jsou zapotřebí kvalifikovaní pedagogičtí odborníci a učitelé, a proto byl význam baukultur před lety silněji zdůrazněn v rámci vzdělávání učitelů.

Za účasti příslušných aktérů, jako je nezisková organizace Arkki, škola architektury pro děti a mládež, nebo finské ministerstvo školství a kultury, bylo podniknuto mnoho individuálních kroků k ukotvení baukultur ve společnosti. Také v oblasti vzdělávání dospělých se konají přednáškové cykly, semináře nebo workshopy o historii architektury nebo současném vývoji měst. Vedle vzdělávacích center pro dospělé a Volkshochschulen jsou nejdůležitějšími poskytovateli vzdělávání v oblasti baukultur obce a univerzity, například Aalto University. V určitých dnech otevírají své přednášky zájemcům z řad občanů také vysoké školy. Veřejnost má také přístup k odborným informacím o stavebnictví a plánování prostřednictvím státem financovaných regionálních architektů. Ti mají roli odborných poradců. Jejich prostřednictvím se i do malých měst a nejmenších obcí vzdálených od několika velkých měst v řídké osídlených oblastech dostanou znalosti o baukultur a mohou nastavit potřebné procesy.

Grüezi do Švýcarska!

Centrum pro vlast a baukultur

V posledních letech se ve Švýcarsku na základě Evropského roku kulturního dědictví "Sdílení dědictví" a Davoské deklarace ozývají z různých stran výzvy k výuce baukultur ve školách i v mimoškolním vzdělávání. Také Švýcarský federální úřad pro kulturu uznává, že vzdělávání v oblasti baukultur nabývá na významu vzhledem k rostoucímu zapojení obyvatelstva do stavebních a plánovacích úkolů.

Pokud již děti aktivně vnímají prostředí a baukultur, zvyšuje se jejich zájem podílet se na utváření vlastního životního prostředí. Stejně tak demokratická participace může probíhat pouze tehdy, pokud mají zúčastněné osoby kritický způsob myšlení a všeobecné vzdělání v oblasti baukultur. Uvažuje se také o tom, že ve školní výuce, podobně jako v Německu, mohou být témata baukultur realizována selektivně v jednotlivých předmětech v závislosti na učiteli. Formáty školení a dalšího vzdělávání učitelů na pedagogických školách by měly překlenout současnou mezeru, stejně jako vhodné učební pomůcky a výukové materiály ke vzdělávání v oblasti baukultur.

Centrum kulturního dědictví v prostorách vily Patumbah poskytuje stálé místo pro zprostředkování baukultur. Cílem tohoto místa je probouzet radost z architektury, budovat znalost baukultur a rozvíjet hodnoty. Kromě interaktivních expozic a nabídky pro školy je atrakcí samotná architektonická památka Vila Patumbah. Historie domu spolu s průzkumem místa činí abstraktní téma baukultur pro děti a mládež přímo hmatatelným. Centrum bystří schopnost vnímat vystavené prostředí prostřednictvím výstav na témata související s baukultur, komentovaných prohlídek a workshopů. Vila Patumbah je příkladem toho, jak baukultur prospívá, když vlastníci a partneři z oblasti vzdělávání spolupracují na zachování a provozu budovy. Vzdělávací nabídky pro děti, mládež i dospělě posilují místo a dávají mu udržitelné poslání.

Ahoj, Dánsko!

Baukultur pro všechny

V Dánsku je baukultur základem života, růstu, a tedy i blahobytu všech. Všestranné vzdělání architektů je zde považováno za velmi důležité, což je odpovědí na otázku, proč se v zemi mezi Severním a Baltským mořem často setkáváme s kvalitními stavbami. Architektura je vnímána jako umělecké, vědecké a praktické vzdělání. Metody výuky navrhování a stavění se zaměřují na digitální média.

Tyto nové možnosti výuky a učení jsou také inspirací pro výstavbu školních budov. Například v kodaňském gymnáziu Ørestad Gymnasium nejsou nikde vidět pera ani sešity. Žáci pracují sami nebo ve skupinách na laptotech.

Výukové prostředí integruje otevřené prostory

a flexibilní prvky místnosti, jako jsou posuvné stěny. V rámci inkluze nabízí škola prostor pro všechny děti, tedy pro děti se speciálními potřebami i bez nich.

Dánsku se také podařilo zajistit, aby z architektury neměla prospěch jen exkluzivní menšina. Dánské centrum architektury (DAC) přebírá iniciativu prostřednictvím řady aktivit. Patří k nim výstavy, vzdělávací nabídky přímo pro školy, komentované prohlídky, semináře, otevřené rodinné dílny, diskusní akce a volně přístupná znalostní databáze. Akce jsou určeny nejen široké veřejnosti, ale také zainteresovaným stranám z podnikatelské a průmyslové sféry. Jsou navazovány kontakty mezi stavebníky, investory, obcemi a architekty. Prostřednictvím těchto aktivit se rozvíjí a také posiluje veřejná diskuse, protože jakmile se o baukultur začne mluvit, lidé si ji uvědomí.

Finanční a ideová podpora V Německu neexistuje celostátní systém financovaných institucí pro nabídku vzdělávání v oblasti baukultur (→ s. 103-108). Závazek ke vzdělávání v oblasti baukultur je proto financován na různých úrovních: Kontaktními partnery pro místní a regionální projekty jsou obce, které vytvářejí celkové koncepce se strukturami financování. Na státní úrovni se zapojují komory architektů a inženýrů. Financování nabízejí také kulturní svazy a instituce v oblasti památkové péče. Kromě toho řada nadací podporuje kulturní vzdělávání a dobrovolnickou činnost. Patří mezi ně například Nadace Montag, která cíleně podporuje pedagogickou architekturu a rozvoj měst s rovnými příležitostmi, a dále Nadace Roberta Bosche a Nadace Wüstenrot, které se zaměřují na baukultur. Přehled poskytuje Sdružení německých nadací. Na spolkové úrovni stojí za to podívat se na webové stránky příslušných ministerstev: Od Spolkového ministerstva vnitra, výstavby a vlasti, státního ministra kultury a médií, přes Spolkové ministerstvo pro rodinu, seniory, ženy a mládež až po Spolkové ministerstvo školství a výzkumu, které zahájilo program "Kultur macht stark", existují programy, o které se lze opřít. Spolková agentura pro občanské vzdělávání poskytuje ke stažení seznam veřejných dárců. Zapojení místních partnerů a odborníků z (stavebního) průmyslu, politiky nebo kulturních institucí otevírá nové možnosti - protože baukultur je interdisciplinární obor, který závisí na spolupráci.

Pět doporučení pro opatření

Vzdělávání v oblasti baukultury podporuje povědomí o baukultuře mezi dětmi, mládeží a dospělými. To je nezbytné pro plánování, realizaci a ochranu i pro pochopení přírodního a vystavěného prostředí. Aby se v každém vzbudila zvědavost k tématům baukultury a aby byla dlouhodobě podporována, je nutné zvyšovat povědomí a informovanost zejména u mladších skupin obyvatelstva. Pokud se se vzděláváním v oblasti baukultury začne již v rané fázi života, vznikne následně mnoho výchozích bodů a možností rozvoje. Vzdělávání tak dlouhodobě přispívá k baukultuře.

1. Vzdělávání v oblasti baukultury dát na pevné základy!

Baukultura by měla být pevněji zakotvena ve vzdělávacím systému. V této oblasti činnosti měly být rozšířeny projekty a iniciativy s různými přístupy na základě odborných pedagogických znalostí a znalostí o baukultuře, aby se umožnil co nejlepší přenos vědomostí.

- Klíčová témata baukultury by měla být interdisciplinárně začleněna do školní výuky. V oblasti výuky se otevírají možnosti otevřením učebních osnov. Na úrovni plánování konkrétních hodin se učitelé mohou zaměřit na baukulturu z hlediska obsahu. To se týká jak architektonického, archeologického a uměleckého kulturního dědictví, tak i současné výstavby.
- Profesní komory a sdružení v oblasti baukultury by měly převzít úkoly v oblasti vzdělávání v baukultuře a dále rozšiřovat své dosavadní aktivity. Spolkové struktury nabízejí možnosti spolupráce s příslušnými ministerstvy kultury, obcemi či zástupci škol. Nabídka může sahát od projektových týdnů a denních exkurzí až po školní a studijní výlety.

- Baukultur je veřejný úkol. Vyžaduje proto spolupráci státu a soukromých vlastníků, průmyslu, občanů a veřejnosti. Abychom tomuto společenskému poslání učinili zadosť, je třeba posílit rozmanité odborné obory prostřednictvím výchovy nové generace - v odborném i akademickém vzdělání. To zahrnuje opatření v oblasti plánování, realizace, vědy a administrace.

2. Kvalifikujte odborníky na vzdělávání v baukultur!

Vzdělávání v baukultur potřebuje odpovídající odborné znalosti s interdisciplinárním a transdisciplinárním akcentem, ale také jasnou klíčovou kompetenci. Tato klíčová kompetence by měla přesahovat pedagogickou, technickou a estetickou oblast.

- Vzdělávání v oblasti baukultur by mělo být zařazeno do celostátních kurzů pro učitele, a to ve všech předmětech a povinně. Mezi možnosti patří povinné semináře pro budoucí učitele základních, středních nebo odborných škol.
- Důležitou součástí zajištění kvality odborné pedagogické činnosti je doplňkové a další vzdělávání. S ohledem na zvyšující se požadavky při koncipování výukových situací přispívá k zorientování se. Proto by měly být rozšířeny při vzdělávání v baukultur.
- Je třeba celostátně podporovat další vzdělávací akce pro víceprofesní cílové skupiny, a to jak pro pedagogické pracovníky a učitele, tak pro projektanty a stavitele. Vzdělávání v oblasti baukultur potřebuje kvalifikované zprostředkovatele baukultur!

3. Posílit vzdělávání v oblasti baukultur ve veřejném sektoru!

Poskytovatelé vzdělávání v oblasti baukultur již mají k dispozici různé možnosti podpory, které však jen částečně pokrývají finanční potřeby tohoto rozsáhlého závazku.

- Finanční podporou vzdělávání v baukultur na spolkové úrovni v rámci kulturního vzdělávání lze dát mnoha účinným nabídkám dlouhodobou perspektivu.

- Veřejné financování by mělo být strukturovaně rozšířeno. Měla by být zohledněna podpora soukromých poskytovatelů vzdělávání.
- Budování center baukultur, která mohou být propojena s veřejnými prostory nebo budovami, jako jsou muzea nebo knihovny, by mělo být zahrnuto do financování v každé spolkové zemi.

4. Vytváření baukultur participativním způsobem s dětmi a mládeží!

Aby bylo zajištěno sepětí baukultur s dětmi a mládeží, měla by být systematicky posilována jejich participace. Uvažování o nových budovách a přestavbách z pohledu budoucích generací posiluje angažovanost mladých lidí. To přispívá ke zlepšení rozmanitosti využití baukultur v souladu s potřebami.

- Je třeba rozšířit praxi participace. Vytvoření projektových týmů s kompetentními partnery v tomto ohledu umožňuje integrované plánování, do kterého jsou zahrnuty zájmy mnoha rezortů. Transparentní procesy zajišťují společenské přijetí a dlouhodobou pozitivní reputaci. Jen tak mohou vznikat nové budovy a rekonstrukce, které nejen splňují úzce vymezená funkční kritéria, ale představují také přidanou hodnotu kvalitního návrhu pro uživatele a naše vystavěné prostředí.
- Je třeba ještě více systematizovat povinné zohledňování participačních postupů ve správních procesech. Za tímto účelem by měla být posílena koordinace procesů jako další nabídka vzdělávání ve spolupráci s komorami, spolkovými zeměmi a obcemi. Cestu k tomu otevírají dostatečné finanční a lidské zdroje. Ty přispívají nejen ke vzdělávání dětí a mládeže v oblasti baukultur, ale dlouhodobě i pro obory plánování a výstavby.
- Navzdory rostoucí participaci při plánování a výstavbě je u nás stále příliš málo vzdělávacích formátů o procesech participace. Zvažme zavést kurzy dalšího vzdělávání jako specifickou součást architektonického vzdělávání.

5. Rozšiřte vzdělávání v baukultur po celé zemi!

Vzdělání v baukultur je třeba více ocenit a vážit si ho - stejně jako s ním spojeného závazku ke vzdělávání, výchově a vedení. To vyžaduje větší spolupráci všech aktérů vzdělávání v baukultur. Primárním cílem je vytvořit široké spektrum nabídek, zejména samostatně kreativních formátů, a do budoucna ještě lépe ukotvit vzdělávání v baukultur ve společnosti.

- Spolková nadace pro baukultur rozšiřuje svou stávající bezplatnou informační službu online a rozvíjí tento centrální podpůrný nástroj. Kromě sítě aktérů a partnerů z praxe obsahuje také stručné popisy projektů, odkazy na literaturu a pracovní materiály pro odborníky na vzdělávání a učitele.
- Rozšířením stávající online platformy, koordinací sítě a pořádáním celostátních akcí se podpoří spolupráce všech aktérů ve vzdělávání v baukultur. Prostřednictvím síťových setkání lze iniciovat společné přístupy z hlediska obsahu i celostátního dosahu.
- Vzdělávání v baukultur by mělo být zahrnuto do směrnic pro baukultur na federální a státní úrovni formou osobního závazku. Tím se vytvoří základ a zdroje pro řešení příslušných místních specifik a identit.

- Aarhuská škola architektury (2020). *Vše o škole*.
Online na: <https://aarch.dk>
- Alheit, P. & Dausein, B. (2009). Vzdělávací procesy v průběhu celého života: O politice a teorii. celoživotní vzdělávání. In R. Tippelt & B. Schmidt (Eds.), *Handbuch Bildungsforschung* (2. vyd.), S. 713-734). Wiesbaden: VS Verlag für Sozialwissenschaften.
- Architektura a děti (2019). *UIA Built Síť pro životní prostředí*. Online na: www.architecture-andchildren-uia.com
- Archijeunes (ed.). (2019). *Baukulturelle Bildung an Schweizer Schulen. Analyse des Zustands und der Bedürfnisse*. Basilej: Archijeunes.
- Architektenkammer Baden-Württemberg (2020). Série školení pro pokročilé učitele "Vidět - navrhovat - vytvářet architekturu" [dokumentováno na filmu].
Online na adrese: www.akbw.de/link/z8z
- Bádensko-württemberská komora architektů (2020). *Sítové akce*. Online na: www.akbw.de
- Durynská komora architektů & Durynský institut pro vzdělávání učitelů, rozvoj kurikula a média (2015). *Katalog modulů "Architektura - a ideální učební materiál": Handreichung für Pädagoginnen und Pädagogen*. Erfurt: Komora architektů Durynsko.
- Komora architektů Severního Porýní-Vestfálska (2019). *Architektura dělá školu*. Online na: www.architektur-macht-schule.de
- Arkki, Škola architektury pro děti a mládež (Ed.). (2020). *Arkki. Škola architektury pro děti a mládež* [leták]. Online na adrese: <http://arkki.net>
- Arin, S. (2014). Built Environment Education For Children Through Architectural Workshops, *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 143, 35-39.
- Bachmann, W. (2009). "Architektura pro všechny". Jak se v Dánsku podporuje stavební kultura. *Baumeister*, B1, 62-65.
- Bavorský zemský úřad pro památkovou péči (2019). *Baudenkämaler Neunburg vorm Wald (stav k: 4. červnu 2019)*. Online na: <http://geodaten.bayern.de>
- Bertelsmann Stiftung (ed.). (2019). *Dětské světy+ (celkové hodnocení). Studie o Potřebách dětí a mladých lidí v Německu* (1. vydání). Gütersloh: Bertelsmann Stiftung.
- Bertelsmann Stiftung (ed.). (2019). *"Zeptejte se nás!". Poznámky mladých odborníků na Studii Dětské světy+*. Gütersloh: Bertelsmannova nadace.
- Braniborská komora architektů (ed.). (2019). *Průzkumníci města. Doprovodná brožura*. Postupim: Braniborská komora architektů.
- Brockschneider, F.-J. (2016). *Reggio Pedagogie. Kindergarten heute Wissen kompakt*, 26-34.
- Svaz německých architektů - BDA (ed.). (2019). *Průvodce univerzitou Architektura a urbanismus* (3. vydání). Berlin: Bund Deutscher Architekten BDA. Online na: www.bda-hochschulfuehrer.de
- Svaz německých architektů - BDA (ed.). (2019). *Statistiky architektů [počet studentů v Zimním semestru 2018/2019 na základě údajů Spolkového statistického úřadu]*. Berlin: Bund Deutscher Architekten BDA. Online na: www.bak.de
- Spolkový úřad pro kulturu (2019). *Strategie baukultur. Mezioborňová strategie na podporu baukultur (k 6. červnu 2019, návrh k neformální konzultaci)*. Bern: Spolkový úřad pro kulturu.
- Bundesarchitektenkammer - BAK (ed.). (2019). "Architektura dělá školu. Výstava od 20. srpna do 14. září 2019 v ZFBK - Zentrum für Baukultur Sachsen. *Deutsches Architektenblatt DAB*, 08, 31. 12. 2019.
- Bundeselternrat - BER (2019). *Spolková rada rodičů. O nás*. Online na: www.bundeselternrat.de
- Spolková komora inženýrů - BingK (2019). *Školní soutěž. Nápaditě postavená rozhledna* [Leták]. Online na: www.junioring.engineers.com
- Spolkový ústav pro výzkum stavebnictví, urbanismu a územního rozvoje - BBSR (2018). Děti v městském prostoru. *Informace o územním rozvoji*, městské prostory pro děti. Rozvoj měst orientovaný na děti. Bonn: BBSR.

Spolkový ústav pro výzkum obyvatelstva - BiB (2019). Rostoucí počet dětí - dostatek míst v péči o děti? *Bevölkerungsforschung aktuell*, 1/2019.

Spolkové ministerstvo spravedlnosti a pro spotřebitele ochrana (2020). *Nařízení o stavebním využití území (BauNutzungsverordnung - BauNVO)*. Online na: www.gesetze-im-internet.de

Spolkové ministerstvo pro vzdělávání a výzkum - BMB+F (2019). *Kultur macht stark. Alliance pro vzdělávání*. Online na: www.buendnisse-fuer-bildung.de.

Spolkové nadace pro baukultur a sponzorské sdružení
Bundesstiftung Baukultur (2010). *Baukultur braucht Bildung! Výzva na konci sítě Kampaň bauTraum 2010* [poziční dokument]. Berlín, Postupim.

Bundesstiftung Baukultur (ed.). (2015). *Baukulturbericht 2014/15. Gebaute Lebensräume der Zukunft - Fokus Stadt (4. vydání)*. Postupim: Federální nadace pro budování kultury.

Bundesstiftung Baukultur (ed.). (2017). *Baukulturbericht 2016/17. Stadt und Land (4. vydání)*. Postupim: Bundesstiftung Baukultur.

Bundesstiftung Baukultur (2018). *Anketa na Konventu baukultur 6.-7. listopadu 2018*. [nepublikovaná data]. Potsdam: Bundesstiftung Baukultur.

Bundesstiftung Baukultur (2019). *Startovací bod baukultur. Forum 2: Baukulturelle Bildung für Kinder und Jugendliche*. Online na: www.bundesstiftung-baukultur.de

Bundesstiftung Baukultur (ed.). (2020a). *Zpráva o baukultur 2020/21. Veřejná prostranství*. Postupim: Bundesstiftung Baukultur.

Bundesstiftung Baukultur (ed.). (2020b). *Der große Plan* [Literatura pro děti a mládež]. Potsdam: Bundesstiftung Baukultur.

Sdružení německých nadací (2020). *Základy. Čísla a údaje. Vyhledávání nadací*. Online na: <https://stiftungssuche.de>

Spolková agentura pro občanské vzdělávání - bpb (2019a). *Architektura a prostor v kulturním vzdělávání*. Online na adrese: www.bpb.de

Spolková agentura pro občanské vzdělávání (2019b). *Kulturní vzdělávání: Možnosti financování*. Online na: www.bpb.de

Spolková zemská komise pro plánování vzdělávání a podpora výzkumu - BLK (2004). *Strategie celoživotního učení ve Spolkové republice Německo. Německo. Bražura 115. Materiály k plánování vzdělávání a podpoře výzkumu*. Bonn: BLK.

Nadace Carla Richarda Montaga (2019). *Otázky a odpovědi o skupině nadace*. Online na: www.montag-stiftungen.de

Conseil d'architecture, d'urbanisme et de l'environnement - CAUE (2019a). *Ressources*. Online na: www.caue74.fr

Conseil d'architecture, d'urbanisme et de l'environnement - CAUE (2019b). *Pédagogické projekty S. Pôle pédagogie et culture du CAUE de Haute-Savoie, Pédagogie et culture*, Juliet 2019. Annecy: CAUE.

Cox, L. (2009). *Kodaňská deklarace Mezinárodní unie architektů, 7. prosince 2009*. Kodaň.

Dánské centrum architektury (2020). *Databáze znalostí*. Online na adrese: <https://dac.dk>

Dánská agentura pro univerzity a nemovitosti (2020). [Webové stránky]. <https://archello.com>

Deutsche Bundesstiftung Umwelt - DBU (2013). *"Stavění a bydlení - šetrné ke zdrojům a efektivní": nová brožura DBU* [tisková zpráva ze dne 14. ledna 2013, č. 4/2013]. Online na adrese: www.dbu.de

Deutsches Architekturmuseum DAM (2019). *O Německém muzeu architektury*. Online na: <https://dam-online.de>

Německý výbor pro UNICEF e. V. (2019). *Každé dítě má právo na dětství*. Online na: www.unicef.de

Německá kulturní rada (ed.). (2005). *Kulturní Bildung in der Bildungsreformdiskussion. Konzeption Kulturelle Bildung III*. Berlín: Deutscher Kulturrat e. V.

Deutsche Stiftung Denkmalschutz - DSD (2019). [Výstava mládežnických stavebních chatek v Berlíně
Poslanecká sněmovna 27. srpna 2019 v Berlíně]. Online na: www.denkmalschutz.de

Deutsche Stiftung Denkmalschutz - DSD (ed.). (2019). *Mladé ruce pro staré zdi: mládež staví chaty*. Online na: www.denkmalschutz.de.

Edelhoff, S., Fleckenstein, R., Grotkamp, B., von Jagow, B., Kataikko-Grigoleit, P. & Million, A. (Eds.). (2019). *Handbook of building culture education (Příručka vzdělávání v baukultur)*. Youth Architecture City (Mládežnická architektura města). Berlín: Universitätsverlag der TU Berlin.

Finské ministerstvo spravedlnosti (2020). *Základní zákon Finska (přijaty 11. června 1999)* [Kapitola 2: Základní práva, § 20 Odpovědnost za životní prostředí, neoficiální překlad Ministerstva spravedlnosti, Finsko]. Online na: www.finlex.fi

Finská ústřední komise pro umění a finská asociace architektů SAFA (1998). *Finský Architektonická politika*. Helsinky: Finská ústřední komise pro umění a Finská asociace architektů SAFA.

- Finská ústřední komise pro umění a Finské ministerstvo školství (1999). *Finská architektonická politika. Architektura - Program finské vlády ze dne 17. prosince 1998*. Helsinky: Finská ústřední komise pro umění a finské ministerstvo školství.
- Fröbe, T. & Winderlich, K. (eds.). (2017). *SpielRaumStadt. Zprostředkování baukultur dětem*. Dortmund: Athena.
- Fröbe, T. (2018). *Všechno jen fasáda? Nejprodávější kniha o moderní architektuře*. Kolín nad Rýnem: DuMont Buchverlag.
- Fuchs, C. (2005). *Učení se sebeúčinnosti v kontextu školy: charakteristika - podmínky - příklady realizace*. Bad Heilbrunn: Klinkhardt.
- Für soziales Leben e. V. (2019). *Dobrovolný sociální rok - FSJ*. Online na: www.bundesfreiwilligendienst.de.
- Good Hood GmbH (2020). *Über nebenan.de. Váš nástroj pro živou čtvrt*. Online na adrese: <https://nebenan.de>
- Panel pro propagaci Finska (vyd.) & Ministerstvo zahraničních věcí Finsko, Ministerstvo komunikace (ed.). (2019). *Výuka finštiny na lidové škole*. *Työväenopisto uči své studenty výhodně rozmanité znalosti. Magnetem jsou kurzy finštiny*. Online na adrese: <https://finland.fi>
- Gruber, H., Hirschmann, M. & Rehr, M. (2018). *Síťový výzkum související se vzděláváním*. In R. Tippelt & B. Schmidt-Hertha (Eds.), *Handbuch Bildungs-* (4. vydání, s. 1339-1356). Springer Reference Social Sciences.
- Habermann-Nieße, K. & Nieße, B. (v přípravě). *Škola, památka, město - Zaměření: Změna dopady na město - rozvoj měst. Zpráva o hodnocení* [nepublikovaný rukopis]. Hannover.
- Halinen, I. (2018). *Nové vzdělávací kurikulum ve Finsku*. In M. Matthes, L. Pulkkinen, C. Clouder, B. Heys (Eds.), *Improving the Quality of Childhood in Europe* (Vol. 7, pp. 75-89). Brusel: Alliance for Nadace Evropské sítě pro dětství.
- Hattie, J. (2017). *Zviditelnění učení pro učitele* (3. vydání). Hohengehren: Schneider Verlag. Online na: <https://visible-learning.org>
- Hof, C. (2009). *Celoživotní učení. Eine Einführung* (Grundriss der Pädagogik/Erziehungswissenschaft Vol. 4). Stuttgart: Kohlhammer.
- Holländer, F. & Stahlhoven, K. (2013/2012). *Architektura ve střediscích denní péče a školách*. Kulturní vzdělávání online. Online na: www.kubi-online.de
- Hurrelmann, K. & Bründel, H. (2003). *Úvod do výzkumu dětství* (2. vydání). Weinheim: Beltz Studium.
- Institut für Demoskopie Allensbach - IfD Allensbach (2018). *Heimat und Heimatministerium*. Dokumentace k příspěvku Dr. Thomase Petersena, *Frankfurter Allgemeine Zeitung*, 25. dubna 2018, č. 96.
- Mezinárodní komunitní služby pro mládež (2014). *Dobrovolný sociální rok v ochraně památek - Jugendbauhütte im Landkreis Stade* [Film]. Online na: www.youtube.com/watch?v=ID7pMfN4Cr0
- JAS Jugend Architektur Stadt e. V. (2013). *Wenn vor frisbee Rasen wäre* [Leták]. Berlin: JAS e. V..
- JAS Jugend Architektur Stadt e. V. (2016). *Z čeho se skládá město? Baukulturelle Bildung für Kinder im Soldiner Kiez*. Berlin 2014-2015. Berlin: JAS e. V..
- JAS Jugend Architektur Stadt e. V. (2017). *Podarují Tě. Dílna pro plechovkáře, testery hraček a radostné dárců*. Essen: JAS e. V..
- JAS Jugend Architektur Stadt e. V. (2018). *Na Wunderwald ve Volksparku v Duisburgu je otevřen! Účast na workshopech s dětmi pro přestavbu dětského hřiště ve Volksparku v Duisburgu-Rheinhausen*. Online na: www.jugend-architektur-stadt.de
- JAS Jugend Architektur Stadt e. V. (2019). *Akademie pro děti a mládež pro baukultur!* Online na adrese: www.jugend-architektur-stadt.de
- JAS Jugend Architektur Stadt e. V. (2019). *Baukulturelle Bildung in der Schule (1. až 7. třída)* [Leták]. Essen: JAS e. V.
- JAS Jugend Architektur Stadt e. V. (2019). *Na Akademie pro děti a mládež pro baukultur!* Online na: www.playce.org
- Kade, J. (2010). *Přivlastnění - zprostředkování*. In R. Arnold, S. Nolda & E. Nuissl (eds.), *Wörterbuch Erwachsenenbildung* (2. vydání, s. 18-19). Bad Heilbrunn: Verlag Julius Klinkhardt.
- Bankovní skupina KfW a Německý institut pro urbanistiku (2020). *KfW Municipal Panel 2020*. Frankfurt nad Mohanem: KfW Bankengruppe.
- Klein, W. (2018). *Digitální škola. Ørestad Gymnázium funguje zcela bez papíru*. Online na: <https://deutsches-schulportal.de>
- Klepp, S. & Brkovic, M. (b. d.). *Empirický doprovodný výzkum zaměřený na vzdělávání* [nepublikováno Rukopis]. Berlín.
- Německá komise pro UNESCO (2019). *Spolkový adresář nehmotného kulturního dědictví Od A do Z*. Bonn: Německá komise pro UNESCO e. V.
- Knodel, C. (2019). *Am Beispiel der IBA'27, Deutsches Architektenblatt DAB Baden-Württemberg*, 07, 16.
- Kreditanstalt für Wiederaufbau - KfW (ed.). (2017). *KfW Municipal Panel 2017*. Frankfurt am Main: KfW Bankengruppe.

- Spolková kulturní nadace (2019). *Nadace se představuje. Profil Spolkové kulturní nadace*. Online na: www.kulturstiftung-des-bundes.de
- Kulturstiftung des Bundes & Staatliche Museen zu Berlin - Preußischer Kulturbesitz (2019). *lab. Muzea*. Online na: www.lab-bode.de
- Spolková kulturní nadace a Národní muzea zu Berlin - Preußischer Kulturbesitz (2019). *Příklady použití tematických a přístupových předmětů testovaných v laboratoři Bode*. Online na adrese: www.labbode.de
- Kunsthalle Emden (2019). [Webové stránky]. <https://kunsthalle-emden.de>
- Kuper, H. & Kaufmann, K. (2010). Participace na neformálním učení. Přístupy prostřednictvím diferenční empirické analýzy založené na systému vykazování průběžného vzdělávání 2003.. *Journal of Educational Science*, 13, 88-119.
- König, J. (2010). Lehrerprofessionalität - Konzepte und Ergebnisse der internationalen und deutschen Forschung am Beispiel fachübergreifender, pädagogischer Kompetenzen. J. König & B. Hofmann (eds.), *Professionalität von Lehrkräften. Co by měli učitelé v hodinách čtení a psaní znát a umět?* DGLS-Beiträge (sv. 11, s. 40-105). Berlin: DGLS.
- Nadace Körber (2019). *Engaged City*. Online na: www.engagiertestadt.de
- Lamprecht, F. (ed.). (2016). Energetický přechod ve stavebnictví [rozhovor s Lamiau Messari-Becker]. *Energy Economics Daily Questions*, 66(9), 28-29.
- Leitzgen, A. M. & Rienermann, L. (2017). *Objevte své město. Městské safari pro děti* [Kinder- und Literatura pro mládež]. Weinheim, Basel: Beltz & Gelberg.
- Liebau, E. (2018). Kulturní a estetická výchova. In R. Tippelt & B. Schmidt-Hertha (Eds.), *Handbook of educational research* (4. vydání, s. 1219-1239). Wiesbaden: Springer Fachmedien.
- Lorber, K. (2016). Základní vzdělávání Koncepty činnosti. In N. Neuß (ed.), *Grundwissen Elementarpädagogik* (3. vydání, s. 105-116). Berlin: Cornelsen.
- Mandel, B. (ed.). (2005). *Kulturní zprostředkování mezi kulturním vzděláváním a kulturním marketingem. Profese s budoucností*. Bielefeld: Transkript.
- Mattes, W. (2018). *Metody výuky. Kompaktní přehledy pro učitele a studenty*. Paderborn: Schöningh Verlag.
- Matzig, K. (2013/2012). *Architektura a zprostředkování*. Kulturní vzdělávání online. Online na adrese: www.kubi-online.de
- Million, A., Coelen, T., Bentlin, F., Klepp, S. & Zinke, C. (2019). *Vzdělávací místa a učební světy baukultur. Momenty a procesy vzdělávání v oblasti baukultur pro děti a mládež*. Berlin: Nadace Wüstenrot.
- Ministerstvo pro rodinu, děti, mládež, kulturu a sport Severního Porýní-Vestfálska (vyd.). (2015). *Rodinné centrum Pečeť kvality Severní Porýní-Vestfálska*. Düsseldorf: Ministerstvo pro rodinu, děti, mládež, kulturu a sport Severního Porýní-Vestfálska.
- Ministerstvo kultury Dánska (2007). *Národ Architektura Dánsko. Nastavení pro život a růst. Dánská architektonická politika 2007*. København: Ministerstvo kultury.
- Nadace Montag Mládež a společnost, Svaz německých architektů BDA & Sdružení Vzdělávání und Erziehung (VBE) (ed.). (2017). *Pokyny pro efektivní školní budovy v Německu (3. vydání)*. Bonn/Berlin: Montag Stiftung Jugend und Gesellschaft, Bund Deutscher Architekten BDA & Verband Bildung und Erziehung (VBE). Online na: www.vbe.de
- Müller, J. (1973/2007). *Celé roky rozbíjí sbíječka. Nebo: Proměna krajiny*. [Literatura pro děti a mládež]. Frankfurt nad Mohanem: Fischer Sauerländer.
- Neue Heimat, neziskové bydlení a bytové družstvo, Hamburg (1979). *Město aut musí být nahrazeno městem dětí. Neue Heimat, Monatshefte für neuzeitlichen Wohnungs- und Städtebau*, 1/2.
- Nuissl, E. (2010). Connection learning. In R. Arnold, S. Nolda & E. Nuissl (eds.), *Wörterbuch Erachsenenbildung* (2. vyd., s. 20-21). Bad Heilbrunn: Verlag Julius Klinkhardt.
- Nöther, H. (2019). Žádné dva studijní obory nejsou stejné, *StadtBauwelt*, 6, 44-45.
- Office fédéral de la culture (2018). *Déclaration de Davos*. Conférence de Ministres de la culture 20-22 Janvier 2018, Davos Suisse. Online na: www.dnk.de
- Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj - OECD (2013). *Vzdělávací politika Výchled. Dánsko*. Online na: www.oecd.org
- Organizace pro hospodářskou spolupráci a Rozvoj - OECD (2016). *Výsledky PISA 2015 (svazek II)*: Paris: OECD Publishing.
- Střední škola Ørestad (2020). *O Ørestadu Gymnasium - moderní střední škola s mediálním profilem*. Online na: www.oerestadgym.dk
- Peltonen, V. (2001). Finská architektonická politika - příběh úspěchu!. *Der Architect*, 1, 34-36.
- Peters, C. & Willinger, S. (2002). Architektonické politiky v Evropě - přehled. *Informationen zur Raumentwicklung*, 11(12), 645-654.

Projektový tým „LOST TRACES...“ (2019). *Špitální kostel Neunburg vorm Wald*. Online na: <http://lost-traces.eu>

Nadace Roberta Bosche (ed.). (2019). *Německá školní cena 2019 pro školu Gebrüder Grimm v Hammu* [tisková zpráva]. Online na adrese: www.deutscher-schulpreis.de

Rychen, D. S. (2008). *Měření výkonnosti ve školách*. In I. Bormann & G. de Haan (Eds.), *Kompetence vzdělávání pro udržitelný rozvoj. Operace, měření, rámcové podmínky, zjištění* (S. 15-22). Wiesbaden: VS Verlag für Sozialwissenschaften.

Schneider, W. & Lindenberger, U. (eds.). (2012). *Vývojová psychologie* (7. vydání). Weinheim, Basel: Beltz Verlag.

Sprengel Museum Hannover (2019). *Architektura*. Online na: www.sprengel-museum-hannover.de

Národní muzea v Berlíně a Nadace pruského kulturního dědictví (2019). *Bodeho muzeum*. Online na adrese: www.smb.museum/museen-und-einrichtungen/bode-museum/home.html

Zemské ministerstvo Bádenska-Württemberska (ed.). (2014). *Směrnice pro novou kulturu plánování*.

Stuttgart: Státní ministerstvo Bádenska-Württemberska.

Město Neunburg vorm Wald (2019). *Číslo - data - fakta*. Online na: www.neunburgvormwald.de

Město Weinstadt (2019). *Participativní park ve Weinstadtu. Koncepce parku*. Online na: www.weinstadt.de

Spolkový statistický úřad - Destatis (ed.). (2019). *Statistická ročenka 2019*. Wiesbaden: Spolkový statistický úřad.

Statistika Finska (2019). *Obyvatelstvo. Struktura obyvatelstva k 31. prosinci (k 1. dubnu 2019)*. Online na: www.stat.fi

Nadace Haus der kleinen Forscher (2014). *Partnerství v oblasti vzdělávání. Společný závazek k předškolnímu vzdělávání*. Berlín: Stiftung Haus der mali výzkumníci.

Nadace Haus der kleinen Forscher (2015). *Jak chceme žít? Nápady pro zkoumání a poznávání našich domovů a obytných prostor*. Berlín: Stiftung Haus der kleinen Forscher.

Dánská královská akademie výtvarných umění, školy Architektura, design a památková péče (2020). *Vize a strategie*. Online na: <https://kadk.dk>

Toyka, R., Regös, F. B. & Ossenkop, H. (2009). *Pozor, hotovo, stavba! Jak se plánuje a staví dům* [literatura pro děti a mládež]. Hildesheim: Gerstenberg Verlag.

Dětský fond OSN - UNICEF (2019). *Úmluva OSN o*

právech dítěte. Soubor pravidel pro ochranu dětí na celém světě. Online na adrese: www.unicef.de

Volkert, D. (2011). *Baukultur. Právní řídicí koncept odpovědnosti za plánování*. Schriften zum Baurecht (svazek 9). Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft.

Weinert, F. E. (2001). *Měření výkonnosti ve školách*. Weinheim, Basel: Beltz Pädagogik.

Winterhager, U. (2019). Výzkumný projekt obce, *Bauwelt*, 12, 20-27.

Wolf, G. (2013). Ve znamení autonomie. Teze ke vzdělávání orientovanému na dospělé. *DIE Zeitschrift*, IV, 25-28.

Nadace Wüstenrot (2010). *Baukultur. Vystavěné prostředí. Kurikulární stavební kameny pro výuku*. Ludwigsburg: Wüstenrot Stiftung.

Zischler, H. (2013). ...Schrittgeschwindigkeit. In Bundesstiftung Baukultur (ed.), *Baukultur ist...* (s. 89-91). Potsdam: Bundesstiftung Baukultur.

Obrázky

Str. 4: Reiner Nagel, Spolková nadace pro baukultur, foto: Till Budde
Str. 6-7: Haus der Begegnung, Schwarzheide, Meyer-Bassin und Partner, Foto: Klemens Renner
str. 8-9: Olafur Eliasson, Prostor pro vzdělávání a obrazy, 2015, Základní umělecká škola při Univerzitě umění v Berlíně na základě konceptu dílny obrázkových knih Kirsten Winderlichové, foto: Maria del Pilar García Ayensa/Studio Olafur Eliasson
S. 10-11: Ateliér Bunter Jacob v Berlinische Galerie, foto: Daniel Müller
Str. 12-13: Z projektu "Radostná architektura", Foto: Nikolas Fabian Kammerer
S. 14-15: Dokk1 v Aarhusu, Foto: Bundesstiftung Baukultur/Reiner Nagel
P. 29: Petra Buttenberg, Foto: Martin Eberle
str. 34-35: Foto: Kunsthalle Emden
Str. 36-37: Vzdělávací místnost "Platforma", Bode Museum, 2019, Foto: lab.Bode/Juliane Eirich
str. 38-41: Pedagogický projekt v otevřeném díle - laboratoř, Bauhaus Agents Weimar, Foto: Henry Sowinski
str. 42-43: #stadtsache, tinkerbrian GmbH
s. 50-51: Zúčastněné strany v síti Baukulturelle Bildung, Convention der Baukultur 2018, Bundesstiftung. Stavební kultura, Foto: Till Budde
Str. 54: Státní pracovní skupina pro architekturu a školu Bayern e. V., Fotografie: Stephanie Reiterer, Jan Weber-Ebnet
S. 55: Stephanie Reiterer a Jan Weber-Ebnet, Foto: Michaela Heelemannová
Str. 56: Braniborská komora architektů, projekt "Die Stadtentdecker" Postupim, Foto: Peter Neideck
S. 58: Architektenkammer Baden-Württemberg, Fortbildungsreihe für Lehrkräfte, "Architektur machen", Stuttgart, Foto: Dörte Meinerling, planbar-hoch3
Str. 60: (nahoe) synagoga v Memmelsdorfu, (dole) Zkoumání detailů dveří, Německá nadace pro ochranu památek, Foto: Roland Rossner
S. 61: Susanne Braun, Foto: Susanne Fern
Str. 62: (nahoe) Práce v ženské osadě Waggonia Loheland, foto: Jan Bosch, (dole) Dobrovolníci z Jugendbauhütte Lübeck na Passatu, Foto: Jugendbauhütten/Ivalu Veseli
S. 63: Zahradní archeologický výzkum v zahloubené zahradě Ziethen, stavební huť mládeže, foto: Christian Barth
S. 64: Účastníci kovářského semináře v Jugendbauhütte Hessen, Foto: Jan Bosch
S. 66: JAS Jugend, Architektur, Stadt e. V.
S. 67: Projekt papírového letadla, JAS Jugend, Architektur, Stadt e. V.
Str. 68: Studentská soutěž "Junior.ING", Spolková komora inženýrů, Foto: Christian Vagt
S. 71: Staveniště Lega v Německém muzeu architektury, Deutsches Architekturmuseum, Foto: Brita Köhler
Str. 72: (vlevo) "Město, země, řeka", Foto: Deutsches Architekturmuseum, (vpravo) "Architektura v krabici", Foto: Peter Körner

P. 73: StadtPalais - Museum für Stuttgart, Foto: die argelola
str. 74: (vlevo) "Platform", lab.Bode, foto: Juliane Eirich, 2019, (vpravo) lab.Bode, foto: Ute Klein, 2019
Str. 75: Tematické předměty, lab.Bode, Foto: Ute Klein, 2019
str. 78-80: Foto: Stephanie Reiterer, Jan Weber-Ebnet
Str. 82: (nahoe) Foto: Hanns Joosten, (dole) Zahajovací večírek, Foto: Lola Meyerová
S. 83: Foto: Christoph Püschner
S. 84: Foto: Hanns Joosten
S. 86: Freudenbergova nadace, Stiftung Ein Quadratkilometer Bildung, grafický záznam: Christoph J. Kellner
Str. 89: (nahoe) Obecná škola Heinricha Nordhoffa ve Wolfsburgu, foto: Jan Bitter, (dole) foto: die Baupiloten
str. 90-91: Fotografie: die Baupiloten
str. 94-96: Kinderzentren Kunterbunt, baukind, fotografie: HEJM
S. 98-99: Evangelische Schule Dettmannsdorf, mrschmid Architekten, Fotografie: Andreas Meichsner
Str. 100: (nahoe) Vzdělávací krajina Staré Město Severní Kolín nad Rýnem, výhled na park, (dole) Design interiéru, gernot schulz : architektur, Foto: Simon Wegener Photography
S. 101: Plán stavby, gernot schulz : architektura
Str. 102: Skupina škol "Simone Veil" v . Colombes, Dominique Coulon & associés, Foto: Eugeni Pons
Str. 103: Skupina škol "Simone Veil" v Colombes, Dominique Coulon & associés, Foto: David Romero-Uzeda
S. 104: (vlevo) Aalto University, foto: Unto Rautio, (vpravo) Aalto University Bloc A, foto: Tuomas Uusheimo
S. 105: Škola Saunalahti, Versta Architects, foto: Tuomas Uusheimo
Str. 106: (vlevo) Park Patumbah ve stylu anglické zahrady, určený k procházkám, objevování a hrám, Foto: Heimatschutzzen- trum Villa Patumbah, (vlevo) puzzle arch Villa Patumbah, Foto: Mathias Arnold/Heimatschutzzentrum
str. 107-108: (nahoe) Srdce, C.F. Møller Architects, fotografie: Adam Moerk

V této publikaci použitý obrazový materiál je chráněn autorskými právy. Spolková nadace Baukultur děkuje všem, kteří se podílejí na přípravě a realizaci projektu, jednotlivcům, institucím a partnerům, kteří poskytli fotografický materiál. U všech ilustrací jsme podle našeho nejlepšího vědomí zjistili držitele autorských práv. Pokud by se vyskytly přes veškerou péči ilustrace, jejichž popisky jsou nesprávné, obraťte se prosím na: mail@bundesstiftung-baukultur.de.

Vydavatel: Spolková nadace pro
baukultur (BSBK) Reiner Nagel

Schiffbauergasse 3, 14467 Potsdam,
Německo

Řízení a editace:
Elfie Peitzsch (BSBK)

Úpravy:
Cornelia Hellstern

Design a grafika:
Heimann + Schwantes
www.heimannundschwantes.de

Tisk a vazba:
Brandenburgská univerzitní tiskárna a
nakladatelství Potsdam mbh

Stav: listopad 2020, 2. vydání ISBN

978-3-9820133-6-7

Německá národní knihovna uvádí tuto
publikaci v Deutsche Nationalbibliothek.
Národní bibliografie: www.dnb.de

Všechna práva vyhrazena. Publikace částí
této publikace vyžaduje souhlas Spolkové
nadace baukultur.

Rádi bychom poděkovali Förderverein
Bundes- stiftung Baukultur e.V., která
prostřednictvím svého
financování umožnilo vznik této knihy.

bauKULTUR
BUNDESSTIFTUNG
FÖRDERVEREIN

Posilujte baukultur! Staňte se členy
našeho podpůrného spolku:
[www.bundesstiftung-
baukultur.de/foerderverein](http://www.bundesstiftung-
baukultur.de/foerderverein)

V této publikaci se z důvodu lepší čitelnosti
zpravidla používá pouze obecný rod mužský.
Tento tvar je výslovně chápán jako rodově
neutrální. Vztahuje se vždy na všechny
rody.

Spolková nadace pro baukultur
děkuje za tuto příručku
v týmu svého sponzorského sdružení Silja
Schade-Bünsow a Esther Schwöbel za rady
ohledně obsahu a odborných znalostí stejně
jako Stephanie Reiterer, Lena Arnold,
Christina Budde, Petra Buttenberg,
Susanne Braun, Marie Bruun Yde, Nathalie
Dziobek-Beppler, Sara Eskilsson Werwigk, Jost
Hähnel, Susanne Hofmann, Miriam
Young, Katrin-Marie Kaptain, Mascha
Kleinschmidt-Bräutigam, Claudia Knodel,
Isabelle Leclercq, Anke M. Leitzgen,
Silke Lock, Katharina Matzig, Lola Meyer,
Lür Meyer-Bassin, Angela Million, Maria
Pegelow, Sabine Thürigen, Anna Lena
Ochsenreither, Jan Weber-Ebnet, Diana
Schmidberger, Marika Schmidt, Judith
Schubiger, Sandra Soltau, Silke Strauch,
Gernot Schulz a Amelie Wägerle.
Spolková nadace by také ráda poděkovala
všem svým zaměstnancům, kteří se
podíleli na organizaci a zveřejnění.

Lidé utvářejí prostor, prostor utváří lidi - a to již od útlého věku. Forma a vzhled vystavěného prostředí mají pro vyrůstající děti a mládež velký význam. Vzdělávání, které zahrnuje vnímání baukultur a přístup k ní, je proto důležitou součástí všeobecného vzdělávání. Podporuje všechny děti a mládež, ale i dospělé v jejich rozvoji. Řada projektů a iniciativ si proto dala za úkol zvýšit povědomí společnosti o tématu baukultur. Příručka přináší informace o nápadech, strukturách a dobrých příkladech. Je určena architektům, projektantům a stavitelům, stejně jako pedagogickým odborníkům a učitelům, kteří se věnují vzdělávání v oblasti baukultur - a všem, kteří se zajímají a rádi se dozvídají více o tom, jak baukultur funguje a jak se o ní informuje.